Birkerød Frimærkeklub

National Frimærkeudstilling

5.-6. november 2016

Udstillingskatalog

Birkerød Idrætscenter, Bistrupvej 1, 3460 Birkerød

Køb PostNords nye udstillingsmærker

PostNord har udgivet tre smukke udstillingsmærker med motiver fra det gamle Birkerød. Du kan købe dem i værdier fra 8 kr. og opefter, som vi printer til dig, mens du venter.

Køb frimærker og frimærkeprodukter på www.postnord.dk/netbutik Tegn et abonnement ved at kontakte vores kundeservice på tlf. 70 70 76 05 og du får masser af fordele! Vi har åbent tirsdag-torsdag mellem kl. 9-16

VI LEVERER!

postnord

Program for udstillingen

Lørdag d. 5. november 2016

09:45 Vedbækgarden spiller op til åbning af udstillingen.
10:00 Officiel åbning af udstillingen ved borgmester Jens Ive.
11:30 Torben Hilberg gennemgår sit eksponat om "Orla Bock" ved ramme 277-282.
12:00 "At udstille postkort" – Foredrag v. Søren Chr. Jensen i Glassalen.
12-14 Mød årets Julemærkekunstner Per O. på Julemærkefondens stand.
13:00 "Frimærkeprogrammet for 2017" – Foredrag v. PostNord i lokale 2.2.
13-16 De tofarvede studiegrupper holder møde i Glassalen.
14:00 "Postkort på 1000 måder" – Foredrag v. Per Sørensen i lokale 2.2.
14:00 Bistrup Kirkes børnekor underholder.
14:30 Vinderne i skolernes tegnekonkurrence afsløres.
15:00 "DVI på postkort" – Foredrag v. Jens Bruhn i lokale 2.2.
17:00 Udstilling og handlerstande lukker.

Søndag d. 6. november 2016

10:00 Udstilling og handlerstande åbner.
10:00 Fællesklubberne holder generalforsamling i lokale 2.2.
10-12 Udstillerne møder dommerne.
10-16 Udlevering af diplomer og resultatlister i INFO-standen.
10:30 Torben Hilberg gennemgår sit eksponat om "Orla Bock" ved ramme 277-282.
11:00 "Birkerød på postkort" – Foredrag v. Axel Bredsdorff i Glassalen.
13:00 "Frimærkeprogrammet for 2017" – Foredrag v. PostNord i Glassalen.
13:00 "Postkort på 1000 måder" – Foredrag v. Per Sørensen i lokale 2.2.
13:00 De danske Motivsamlere holder generalforsamling i lokale 2.3.
14:00 Perfinsamlerne holder møde i Glassalen.
14:00 Sidste frist for indlevering af stemmesedler til alle konkurrencer.
15:30 Afsløring af vinderne i alle konkurrencer.
16:00 Udstilling og handlerstande lukker.

Mød gravørerne Martin Mörck og Lars Sjööblom

på gravørstanden ved PostNords stand

postnord

Begge gravører har medvirket ved fremstillingen af dette miniark om gravurekunst. Martin Mörck har graveret skålen, og Lars Sjööblom har graveret rustningen. Balletscenen er graveret af Czeslaw Slania.

Martin Mörck træffes: Lørdag kl. 10 - 12 & 13 - 17
Lars Sjööblom træffes: Lørdag kl. 10 - 12 & 13 - 17 og Søndag kl. 10 - 12 & 13 - 16

Dagens tilbud fra PostNord

Kom over til vores stand, og se vores fine tilbud. Lige nu kan du købe de nye svenske og danske årsmapper. Tegner du abonnement på en af dem, forærer vi dig et specialtryk.

Tegn et abonnement og få et specialtryk

Køb frimærker og frimærkeprodukter på www.postnord.dk/netbutik Tegn et abonnement ved at kontakte vores kundeservice på tlf. 70 70 76 05 og du får masser af fordele! Vi har åbent tirsdag-torsdag mellem kl. 9-16

VI LEVERER!

postnord

Indholdsfortegnelse

Program for udstillingen	3
Borgmester Jens Ive byder velkommen	7
Danmarks Filatelist Forbund byder velkommen	8
Formanden byder velkommen	9
Udvalg, præmier og sponsorer	10
Udstillingens jury	11
Birkerøds ældste Posthistorie – Søren Jessen	12-20
Tid til fordybelse – Lennart Weber	21-23
Prøvemærket med rytterstatuen, Slania – Finn Strøiman	25-31
Modelbaneklubben 3modul.dk på TAK16 – Martin Høj Dahl	32-33
Et laset brev – Niels J. Jensen	34-36
PR- og indbudte samlinger, Klubudstilling TAK16 og Standholdere	38
Halplan og National udstilling TAK16	39-41
Irske overtryk og engelske vandmærker – Anders Jørgensen	43-48
Med sporvogn langs Øresund – Peter Michaelsen	50-54
Dansk Vestindien – set på postkort – Jens Bruhn	55-62
Magisk strøg over Julemærket 2016 – Julemærkefonden	62
Königsberg Preussen – stempler på forsendelser – Jørgen Kluge	63-70
Historien om et postkort – Niels J. Jensen	71-76
Udstillingens stempler	76
Kolofon	78

Annoncørfortegnelse

PostNord	2
PostNord	4
Farumhus Konditori	6
Greenland Post	11
Cafe Grundtvig	24
Advokat Johan Schwartz-Nielsen	33
NORDIA 2017	37
Posta Faroe Islands	42
Danske Filatelisters Fællesfond	49
Dansk Posthisorisk Selskab	77
Rema 1000	79
Postiljonen	80

FARUMHUS

BRØD, KAGER & KAFFE

Farum | Bistrup | Værløse | Lynge
Allerød | Vedbæk | Herlev | Birkerød

www.farumhus.dk

Frimærker er stadig til sjov og glæde

Jens Ive, borgmester Rudersdal Kommune

Frimærker har i et historisk perspektiv været altafgørende for vores kommunikation med hinanden og har, trods sin lille størrelse, spillet en væsentlig rolle for udvekslingen af information og dermed udviklingen af vores samfund.

Den faldende postmængde og den stigende digitale kommunikation, der især er taget til gennem de seneste 20 år, har dog ændret frimærkets position. Det betyder heldigvis ikke, at der ikke sker noget på området. Der udvikles fortsat nye frimærker og poststempler i disse år, så historien og udviklingen af frimærket er på ingen måde gået i stå.

Mange synes da heldigvis også fortsat, at frimærket med eller uden poststempel, det enkeltes mærkes historie, udseende og værdi er meget fascinerende. Jeg glæder mig derfor også over, at vi i weekenden den 5. og 6. november 2016 får muligheden for at se, opleve og høre om mange forskellige både nationale og internationale frimærker ved Den Nationale Frimærkeudstilling TAK16 i Birkerød Idrætscenter. Under sloganet "Udstillingen for frimærkesjov og glæde" er jeg sikker på, at det vil blive et par spændende og sjove dage, hvor man kan komme med på frimærkernes rejse gennem tiderne og høre interessante historier og anekdoter fra flere både danske og udenlandske frimærkeentusiaster.

Jeg er glad for, at vi med udstillingen samtidig kan markere Birkerød Frimærkeklubs 75-års fødselsdag. Klubben er trods sin høje alder stadig en meget aktiv, velfungerende og synlig klub i lokalområdet. I den anledning udgiver PostNord samtidig tre udstillingsmærker med motiver fra Birkerød, ligesom der er lavet et særstempel med udstillingens logo.

Så der er til lagt op til et par sjove og spændende dage for både børn og voksne i Birkerød den første weekend i november.

Velkommen til Rudersdal Kommune og Birkerød Idrætscenter.

DFF ønsker tillykke

Niels Kristian Hansen, Formand, DFF

Som formand for Danmarks Filatelist Forbund, men også redaktør på dette katalog, og medlem af arrangørgruppen, vil jeg ønske alle Danmarks frimærkeinteresserede velkommen til Birkerød for at fejre Birkerød Frimærkeklubs 75 års fødselsdag, men også for at have et par dage med frimærkesjov og glæde.

Tillykke til klubben og dens medlemmer!

Dette katalog som du sidder med er en nyskabelse indenfor udstillinger i Danmark, da det udsendes til en meget større kreds end normalt. Mange taler i disse år om, at det bliver sværere og sværere at få folk til at interessere sig for frimærker. Her er en klub som Birkerød Frimærkeklub et godt eksempel på det modsatte. Klubben har gennem årene valgt at være meget synlig i lokalsamfundet, hvilket også har haft den effekt, at den fortsat har et flot medlemstal.

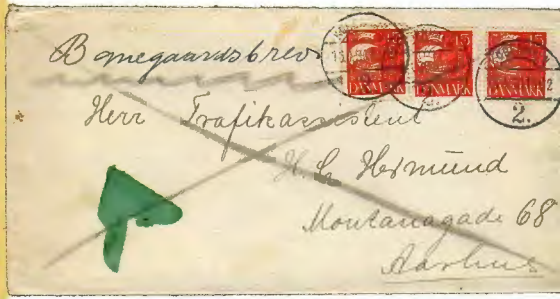
Udstillingen TAK16 vil være en udstilling fuld af aktiviteter og nyskabelser. Lad det være en udstilling, som peger fremad mod en fortsat spændende og levende hobby.

Jeg selv startede som juniormedlem for snart 40 år siden og husker alle de spændende aktiviteter, der har været gennem årene. Igennem årene har det været en klub, hvor jeg har fundet inspiration til at udvikle min egen samling, fra jeg købte mit første skillingsmærke til i dag, hvor jeg fortsat finder spændende objekter ved mødeaftener. Det kan ikke tit nok siges, at man får meget ud af at komme i en frimærkeklub.

Jeg glæder mig til at hilse på mange af jer læsere den 5.-6. november i Birkerød til årets frimærkeweekend i Storkøbenhavn.

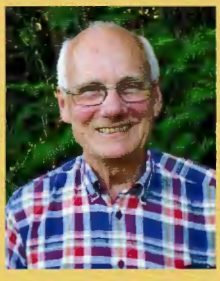

Mit første skillingsmærke; ikke nogen skønhed – men jeg var stolt og glad, da jeg fik fat i det som junior.

Et af mine bedste breve, som jeg engang fik fat i på en klubaften – Et banegårdsbrev fra 1930.

Velkommen til TAK16 og velkommen til 75-års jubilæum

Finn Parbst, Formand for Birkerød Frimærkeklub

Som formand for Birkerød Frimærkeklub er jeg meget glad for at kunne byde velkommen til vores 75-års jubilæumsudstilling.

Udstillingens motto **"Udstillingen for frimærkesjov og glæde"** er ikke et tilfældigt valgt motto.

For at vise glæden og bredden i frimærkesamleriet, og at man kan samle på mange forskellige måder, udstiller nogle af klubbens medlemmer under fællestitlen "Sådan samler jeg". Her kan man se spændende og anderledes måder at samle på.

På en frimærkeudstilling er det primære formål naturligvis at vise det ypperste indenfor frimærkesamleriet, og det sker i de 2 afsnit "Den nationale udstilling" og "Klubudstillingen". Her kæmper udstillerne om at præsentere de flotteste samlinger, den største viden og de sjældneste frimærker.

Sådanne kvalitetssamlinger vises også i afsnittet med indbudte samlinger, som tillige illustrerer, at samlerne også beskæftiger sig med aktuelle emner. Blandt de indbudte samlinger finder man f.eks. en Danmarksmester-samling samt motivsamlingerne "No War anymore", "Menneskerettigheder" og "Verden bløder, hjælp Røde Kors".

Vi synes det er synd, at så få børn samler frimærker, og har derfor sammen med kommunens skoler udskrevet en konkurrence om at lave den bedste frimærketegning om bæredygtighed. Vi glæder os til at afsløre vinderne på TAK16.

Til sidst kan nævnes, at der naturligvis er salgsstande fra postvæsener, frimærkehandlere, auktionshuse samt Julemærkefonden. Der er også stande for DFF og specialklubber, hvor man kan tale med samlere af bestemte områder indenfor filatelien.

Vi håber at have lavet en bred, interessant og inspirerende frimærkeudstilling for hele familien og ønsker vore gæster rigtig hjerteligt velkommen.

Udstillingens præsidium

Finn Parbst (formand)
Niels Kristian Hansen
Finn Strøiman
Bent Møller

Udstillingsudvalg

Finn Parbst (formand)
Niels Kristian Hansen
Finn Strøiman
Bent Møller
Thomas Hilkjær, DFF
Jørgen Jørgensen, DFF dommerkollegiet
Elisabeth Björklund-Joback, PostNord Frimærker
Claus Madsen, Birkerød Idrætscenter
Bo Eriksen, Rudersdal Kommune kultur
Peter Bech, DFF
Aase Bonnesen
Peter Salbo
Henrik Johnsen
Ib Krarup, DFF som konsulent
Knud Bjerregaard, konsulent på Udstillings design
Nelly Kristensen, Børneaktiviteter
Niels Erik Thunbo Pedersen, Specialklubber
Kjeld Kluge, Katalog layout

Ærespræmier

TAK16
Toke Nørby
Dansk Posthistorisk Selskab
Rudersdal Kommune
Postiljonen
Nordfrim A/S
Danske Filatelisters Fællesfond
Danmarks Filatelist Forbund, DFF
PostNord
Handlerforeningen
POST Greenland
Kjøbenhavns Philatelist Klub, KPK

TAK16 bliver afholdt af Birkerød Frimærkeklub i samarbejde med Rudersdal kommune og Danmarks Filatelist Forbund

Hovedsponsorer

DFF – Danmarks Filatelist Forbund
Rudersdal Kommune

Støtter

PostNord

Øvrige sponsorer

3Modul.dk modeltogsentusiaster
VELUX FONDEN

Sponsorer af tombolapræmier

POST Greenland
PostNord
Åland Post
Danske Filatelisters Fællesfond

Sponsorer af "tag selv bord"

Posten Island, Posta Faroe Islands, POST Greenland og "den lille gule" og TAK16

PostNord:
Sort Mega Riflet skål 15cm
Designer: Karen Kjældgård-Larsen
1stk Prestigehæfte Porcelæn, 1701PH

Postiljonen:
Cloe Vase 38 cm,
Design Ludvig Löfgren,
Artist's Choice from Kosta Boda

Udstillingens jury

Morten Pieper,
Juryformand

Bengt Bengtson

Ebbe Eldrup

Lars Engelbrecht

Jørgen Jørgensen

Henrik Mouritzen

Lars Peter Svendsen
Ekspert

Besøg Grønland på TAK16

POST Greenland er fornøjede over at deltage i TAK16, årets største frimærkearrangement i Danmark. Vi glæder os samtidig over, at vi er med til at fejre Birkerød Frimærkeklubs 75-års dag på denne festlige måde.

Vi glæder os til, sammen med samlerne, at se de cirka 65 samlinger med 350 rammesider på denne nationale udstilling. Vi vil desuden benytte os af muligheden for at se den enestående samling af brugsbreve med den eftertragtede Amerikaner-udgave fra 1945.

Der bliver også god mulighed for at tilegne sig vores nye spændende grønlandske frimærker og samlerprodukter, fx den dugfriske Årsmappe 2016, samt vores helt nye bog „Grønlands civile luftfartshistorie 1960 – 2015".

Følg med på www.**TAK16.dk**.

stamps.gl
facebook.com/stamps.gl

POST Greenland · FILATELIA
Postboks 121 · 3913 Tasiilaq
Tlf. +45 7026 0550
E-mail: stamps@telepost.gl

POST GREENLAND

Birkerøds ældste posthistorie

Af Søren Jessen

Birkerød er en meget gammel bebyggelse og kan føre sin historie langt tilbage i tiden. Den nævnes første gang i de skriftlige kilder i 1307 med navnet Birkeryth, og endelsen ryth fortæller, at landsbyen er opstået som en rydning i det sammenhængende skovområde, som Nordsjælland dengang bestod af. Derimod kan det sprogligt set ikke bestemmes, om det var en mand ved navn Bjarke, der har lagt navn til Birkerød, eller det har været en rydning af birketræer.

I Roskildebispens jordebog, der blev udarbejdet i 1370-erne, nævnes to gårde i Birkerød, men landsbyen har sikkert været større. I forbindelse med reformationens gennemførelse i Danmark i 1536, blev store dele af kirkens store godsområder konfiskeret af Kronen. I 1682 bestod Birkerød af fem gårde samt to huse med og 21 uden jordtilliggende.

Landboreformerne blev gennemført i slutningen af det 18. århundrede og betød, at bøndergårdene i Birkerød dels overgik til selveje, dels blev udskiftet af det såkaldte dyrkningsfællesskab, men da landsbyen på dette tidspunkt kun bestod af tre bøndergårde og præstegården, betød det, at den praktiske del af reformen kunne gennemføres uden udflytning af gårde.

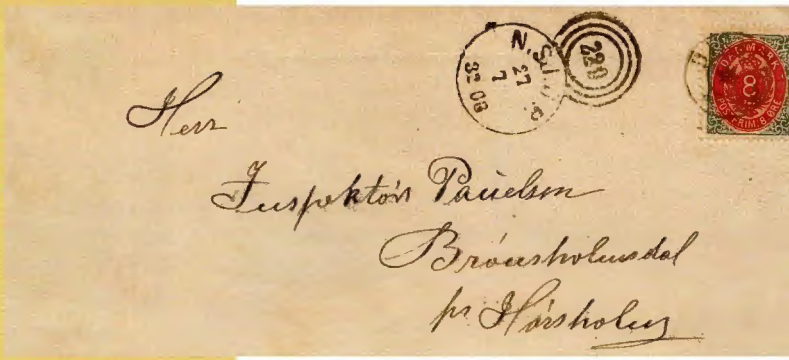

Fig. 1. Birkerøds første annulleringsstempel; Taarbæk-typen, der blev tildelt 1869, (tilhører forfatteren).

Fig. 2. Postkort med jernbanestationen, der rummede Birkerøds første postkontor. I baggrunden ses Birkerøds andet posthus,
(postkort fra ca. 1920. Kortet tilhører Niels Kristian Hansen).

Lidt efter lidt skete der dog forandringer i landsbyens omegn, og i 1862, da der var truffet endelig beslutning om at føre Nordbanen mellem København og Helsingør via Birkerød, beskrives lokaliteten på denne måde: *At regne Birkerød som en almindelig landsby kan næppe anses for helt korrekt. Allerede nu beboes byen langtfra udelukkende af en bondebefolkning. Af selvejergårde er der næppe flere, og derfor adskiller den sig stærkt fra de nærliggende landsbyer Kejerød og Bistrup. En del folk, som hovedsagelig lever af deres midler, har købt ejendom i byen, og af landbrug er der vel kun kroen, præstegården og gården Catrinelyst, som dog ikke er i bondeeje.*

Citatets forfatter mente, at Nordbanens åbning ville medføre, at Birkerød *vil gå en udvikling i møde, der aldeles vil ændre det indtryk, man hidtil har haft af denne landlige idyl.* Spådommen kom til at holde stik, især fordi en del stationsbyer langs Nordbanen blev trafikale knudepunkter for byer, som endnu ikke var så heldige at være placeret ved en jernbanelinje. Fx kan nævnes, at der åbnede en dagvognsrute mellem Frederikssund og Birkerød station i 1870 og på et senere tidspunkt mellem Farum og Birkerød.

I vor tid betragtes postvæsenet som en naturlig del af vores hverdag, og det er vel de færreste, der tænker over, hvor genialt det er, at man blot kan lægge et brev i en postkasse, hvorefter det bliver bragt ud til adressaten. At det desværre ikke går så hurtigt som for få år siden, og at det efterhånden koster en mindre formue, hvis det skal gå bare nogenlunde hurtigt, er en anden historie!

Men hvordan begyndte det?

Ja, vi skal frem til midten af det 19. århundrede, før postvæsenet begyndte at bringe forsendelser direkte ud til købstædernes indbyggere. Derimod måtte landboerne og dermed også Birkerøds befolkning selv sørge for at få afhentet deres breve og pakker ved det nærmeste postkontor.

I længden var denne løsning ikke holdbar, og derfor ønskede postvæsenets ledelse i december måned 1848, at landets amtsråd og sogneforstanderskaber skulle udtale sig om forslag om oprettelse af brevindleveringssteder og landpostruter. Birkerøds sogneforstanderskab tog ikke stilling til det første forslag og med hensyn til det andet, havde man allerede engageret et *privatpostbud*, som man var godt tilfreds med. Der skulle gå en del år, før postvæsenet for alvor tog fat på at oprette landpostruter, men derimod blev der hurtigt oprettet brevsamlingssteder langs postruterne, fx i nabosognet Blovstrød i 1852.

I 1860 rygtedes det, at der blev arbejdet på at få oprettet et brevsamlingssted i Birkerød. Sogneforstanderskabet følte åbenbart, at det burde kommentere sagen, for i et brev til postledelsen den 28. september samme år gjorde man opmærksom på, at det faktisk ville være spild af penge. For det første have man al-

Contract.

I Overensstemmelse med den mig [illegible] af Generalpostdirecteuren givne Bemyndigelse antages herved til Brevsamler i Birkerød fra [illegible] at regne, imod en aarlig Godtgjørelse af 40 Rd. R. M., som ved Udgangen af ethvert Qvartal, bliver at udbetale med [illegible] Rd. — ß. R. M. af det Kongelige Postcontoir i Kjøbenhavn, hvilket Brevsamleren i alle Henseender er underlagt.

For denne Godtgjørelse forpligter jeg [illegible] mig

Fig. 3. Udsnit af stationsforstander A. Christensens kontrakt med postvæsenet, dateret 31. maj 1864, (Postvæsenets Hovedarkiv).

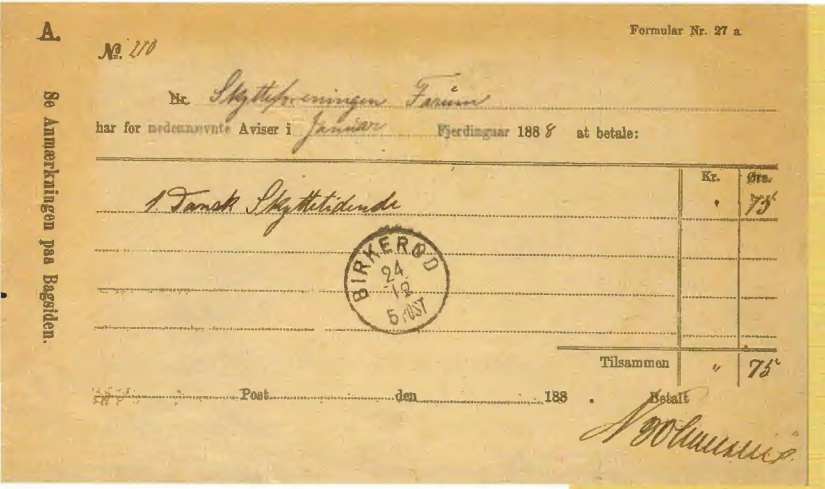

Fig. 4. Birkerøds lapidarstempel, LAP IIb, tildelt 1. august 1886. Her anvendt på en formular "Nr. 27 a". (Formularen tilhører Niels Kristian Hansen).

lerede et meget pålideligt postbud, *som besørger bud 3 gange om ugen mellem Birkerød og Hirschholm.* For det andet ville Birkerøds beboere ikke vinde noget ved, at postvæsenet placerede en postkasse i landsbyen, da beboerne stadig ville være nødt til at holde et privat bud, som kunne tage sig af andre former for ærinder.

Disse ærinder var ret omfattende, hvilket fremgår af en beskrivelse af Birkerøds sognebud fra 1862: *Men ikke blot breve bærer han i sin taske, han medfører også utallige kommissioner for byens beboere. En skal have betalt skat på amtsstuen, en anden skal købe brænde på en skovauktion. Alt udfører han med den største omhu. Hans fulde navn er Konrad Emmendørffer, og siden sit 10. år har han været blind. Tålmodigt føler han sig frem med sin stok, og aldrig har man kunnet ønske sig et sikrere eller mere pålideligt bud.*

Nordbanen åbnede for driften den 9. juni 1864, og samtidig fik Birkerød et brevsamlingssted på jernbanestationen med stationsforstander A. Christensen som brevsamler. Frem til 1. november 1870 var brevsamlingsstedet underlagt Københavns Jernbanepostkontor, hvorefter det overførtes til Frederiksborg Postkontor.

Fig. 5. Af og til benyttedes stationernes LAP VI stempler også postalt. Her Birkerøds stempel på brevkort fra Birkerød til Helsingør den 26. juni 1876.
(Kortet tilhører Niels Kristian Hansen).

Brevsamlerens løn afspejler på bedste vis det stadigt stigende antal forsendelser, der passerede brevsamlingsstedet. I 1864 tjente A. Christensen 40 rdl. årligt, i 1867 60 rdl., i 1870 100 rdl. og i forbindelse med en stigning til 120 rdl. i 1873, begyndte postledelsen så småt at tænke på at omdanne brevsamlingsstedet til en postekspedition. Tanken blev dog skrinlagt, da man var bange for, at beboerne i Lillerød ville kræve en tilsvarende opgradering af deres brevsamlingssted. Spares, hvor der spares kunne!

I henholdsvis 1874 og 1875 rejstes spørgsmålet om at få oprettet en postekspedition i Birkerød af teglværksejer Gabe og ejeren af den private kostskole, Mantzius, men stadig uden positivt resultat. Det har sikkert også været af afgørende betydning, at stationsforstander og brevsamler A. Christensen ikke var interesseret i en sådan ændring, fordi han indså, *at han derved påtog en hel del flere forretninger*, og en sådan øget arbejdsbyrde dårligt ville kunne forenes med stillingen som stationsforstander. A. Christensen afgik ved døden i juni 1883 og efterfulgtes pr. 1. juli samme år som brevsamler af N. S. Johansen.

Pr. 1. august 1886 fik borgerne i Birkerød den ønskede postekspedition, og den blev omdannet 1. maj 1908 til et postkontor. Helt frem til 1917 var det praksis, at de skiftende stationsforstandere også varetog postvæsenets forretninger, men da der blev bygget et nyt, separat postkontor (se fig. 2), var det naturligt at adskille de to funktioner.

Stillingen som postmester blev slået op, og ikke færre end 63 ansøgere meldte sig – heriblandt postmestrene i Jægerspris, Gilleleje og Fejø. De kom dog ikke i betragtning, og som ny postmester udnævntes pr. 30. april 1917 G. V. C. Weylandt, der hidtil havde været postekspedient i København.

Det var også på tide, at Birkerøds postvæsen fik sine egne lokaler, for helt tilbage fra midten af 1880-erne blev der klaget over, at *Såvel tjenestefolkene som sta-*

Landpostbude.

Fra 1ste Mai d. A. ville endvidere følgende Landpostbudkredse blive oprettede:

fra Fredensborg Posterpedition:

1ste Budkreds over Sørup, Noddebo, Grønholt og Lønholt.

2den Budkreds over Asminderød, Langstrup, Søholm, Langerød, Høvsager og Baastrup.

3die Budkreds over Vejebo, Danstrup, Lille Esdonderup, Hatrishøi, Saande, Jonstrup og Endrup.

Fra Store Lyngby Brevsamlingssted:

over Lille Lyngby, Meellose, Stjævinge, Stre, Strølille, Lille Hagelse og Grimstrup.

Fra Slangerup Posterpedition.

1ste Budkreds over Lystrup, Uvelse, Qvinderup, Manderup, Høirup og Jordhøi.

2den Budkreds over Sosum, Steenlille, Slagelunde, Spærrestrup, Skjænkelse og Hjerlunde.

Fra Frederiksberg Postkontoir.

1ste Budkreds over Ullerød, Tuelstrup, Reiede, Allynderup og Benstrup.

2den Budkreds over Tjæreby, Haarlose, Borup og Freerslev.

3die Budkreds over Herlev, Borstingerød, Hammershalt, Hillerød- og Karlebo-Overdrev.

Fra Qvistgaard Brevsamlingssted:

over Nyrup, Neerstrup, Tuelt, Nybo, Douglykke, Sletten, Øverste Torp og Nederste Torp.

Fra Birkerød Brevsamlingssted:

over Bidstrup, Stavnsholte, Farum, Gandløse, Knardrup og Bregnerød.

Fra Lillerød Brevsamlingssted:

1ste Budkreds over Kollerød, Liunge, Badstrup, og Baasingerød.

2den Budkreds over Blovstrød, Ludstrød, Sjælsmark, Kjettinge og Kirkelte.

Anmeldelse om Besørgelse af Post ved mine Bude modtages af disse for ovenstaaende Byers

Fig. 6. Frederiksborg Amtstidende den 27. april 1869.

Fig. 7. Udsnit af annonce i Frederiksborg Amts Avis 24. maj 1878.

b) fra **Birkerød Brevsamlingssted**:
Afgang Kl. 9½ Formiddag.
ad Birkerød (Brevkasse), Kajerød (Brevkasse), Estemosegaard, Bidstrup (Brevkasse), Stavnsholt (Brevkasse); Ankomst til Birkerød Kl. 8½ Eftermiddag.
ad Hestkjøbgaard, Farum (Brevkasse); Ankomst til Farum Kl. 11½ Formiddag. Retur fra Farum Kl. 6 Formiddag.
ad Stavnsholt og Bidstrup; Ankomst til Birkerød Kl. 9½ Formiddag.
Om **Søndagen** gaar Landpostbudet **direkte** mellem Farum og Birkerød.
c) fra **Farum** Kl. 11½ Formiddag:
ad Kirkeværløse (Brevkasse), Knardrup (Brevkasse), Gandløse (Brevkasse); Ankomst til Farum Kl. 7 Eftermiddag

tionsforstanderens bolig på Birkerød station er i høj grad indskrænkede og svarer i ingen henseende til stationens trafik, der er i stadig voksende fremgang. Desuden mente man ikke, at der kunne indrettes en postekspedition på stationen, før der var mere plads til posttjenestens udførelse, men indtil da havde man ikke haft held til at få de ønskede bevillinger til byggeriet optaget på finansloven.

I 1860 kom der gang i landpostvæsenets videre udvikling, fordi postledelsen besluttede at oprette landpostruter, der fungerede på denne måde: med udgangspunkt i de eksisterende postale faciliteter skulle postbudene følge fastlagte ruter fra landsby til landsby. Her afleverede og modtog budene post hos den lokale postudveksler, der aflønnedes af stedets beboere, og derefter vendte budene tilbage til deres udgangspunkt med de indsamlede postforsendelser.

Foreløbig havde postvæsenet ingen planer om at indføre direkte omdeling af post til adressaterne, som det var tilfældet i København og købstæderne. Den initiativrige brevsamler ved Holte brevsamlingssted, stationsforstander G. J. Jessen, var dog sikker på, at direkte uddeling af post til adressaterne var fremtidens løsning, og efter en stærk modstand fra kredse i postvæsenet lykkedes det G. J. Jessen at få lov til at afprøve sine ideer i Frederiksborg og Holbæk amter. Forsøget skulle løbe af stablen pr. 1. januar 1869, men

på grund af forsinkelser måtte premieren udsættes til 1. april samme år.

Som det fremgår af Fig. 6, var Birkerød-området også med i eksperimentet med en rute fra Birkerød brevsamlingssted over *Bidstrup, Stavnsholte, Farum, Gandløse, Knardrup og Bregnerød.* Eksperimentet opnåede desværre ikke den ventede succes, og derfor måtte det opgives i januar 1870. Dermed ophørte G. J. Jessens virksomhed, og da en række postmestre i de to amter fik tilbud om at overtage budgangene på samme betingelser som G. J. Jessen, takkede de pænt nej. Derefter fortsatte postvæsenet udviklingen af systemet med landpostruter med udvekslingssteder, og allerede i april 1870 nævnes en sådan rute med Birkerød som udgangspunkt.

I finansåret 1876/77 indledtes en ny epoke i landpostvæsenets udvikling, fordi postvæsenet, samtidig med stadig at udvikle antallet af landpostruter med udveksling, begyndte indførelsen af den direkte postomdeling til beboerne i landdistrikterne. Målet var direkte omdeling til samtlige adressater landet over mindst en gang om dagen, og det nåedes i finansåret 1907/08, hvor de sidste udvekslingssteder blev nedlagt. Ja, her kan vi vist alle være enige om, at tale om de gode, gamle dage!

I maj måned 1878 kunne postmesteren i Frederiksborg, Østergaard, bekendtgøre at samtlige *dette kontors postdistrikt værende udvekslingssteder bliver inddraget og derimod oprettet landpostbudgange med direkte ombæring til adressaterne samt brevkassetømning* pr. 1. juni samme år. Birkerød hørte som nævnt under Frederiksborg postkontor på dette tidspunkt, og som det fremgår af Fig. 7, kom Birkerød også med i den nye ordning. I de følgende årtier øgedes antallet af budgange i takt med postdistriktets udbygning, men den yderst vigtige begyndelse startede altså i 1878.

Men hvad blev der egentlig af Konrad Emmendørffer, det blinde bud? Blev han taber i forbindelse med indførelsen af landpostvæsenet i Birkerød? Nej, heldigvis kan denne historie ende godt, fordi en række borgere med sognepræsten i spidsen fik udvirket, at han *til trods for manglende syn* blev ansat som postbud i 1878. Og dermed er ringen sluttet for denne del af Birkerøds posthistorie, der både begynder og en-

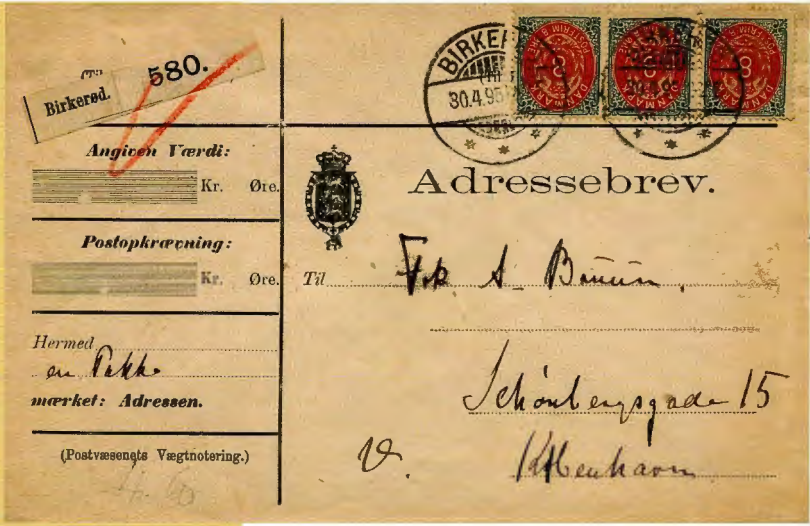

Fig. 8. Birkerøds første brotypestempel, BRO Ia, blev leveret 16. april 1895. Her anvendt tidligt på adressebrev til København 30. april 1895. Takst 24 øre for 2-5 pund; her 4 pund, (tilhører forfatteren).

der med Konrad Emmendørffer, som i mange årtier bragte post ud i egnen omkring Birkerød!

I forbindelse med udarbejdelsen af artiklen har jeg modtaget hjælp fra mange mennesker, men ingen nævnt, ingen glemt.

Kilder:

Artiklen bygger først og fremmest på utrykt materiale i Postvæsenets Hovedarkiv og Post- og telegrafmuseet
Frederiksborg Amtstidende, diverse årgange
Frederiksborg Amts Avis, diverse årgange
T. Faber, Post- og Reisehaandbog, diverse årgange
Birkerød Lokalhistoriske Forening, Træk af Birkerød sogns historie, 1979
Birte Stig Jørgensen i Landbohistoriske studier tilegnede Fridlev Skrubbeltrang, 1970
Fr. Olsen, Postvæsenet i Danmark 1848-73, 1924
Hanne Mikkelsen, Birkerøds historie, kulturhistoriske tidsbilleder, 2008
Søren Jessen, Frederikssund Postkontor 150 år 1. juli 1983, 1985

Tid til fordybelse

Af Lennart Weber, tidl. Redaktør af DFT

Frimærkeklubben tilbyder masser af spændende aktiviteter og socialt samvær. Bare kom til næste møde!

Rigtig mange mennesker har samlet på frimærker i deres barndom. Men så kommer uddannelse, job og familieliv på tværs, og frimærkerne bliver gemt væk i en skuffe. Mange af os kender den historie.

Personligt begyndte jeg at samle på frimærker da jeg var 9 år, og postkortene kom til ganske få år senere. Og efter nogle hektiske år med uddannelse, job og familie fik jeg igen smag for denne hobby i forbindelse med Hafnia 76. Så med nogle års pause i ungdomsårene har frimærker, breve og postkort været en del af mit liv i mere end 60 år.

Og jeg har ikke fortrudt det et eneste øjeblik. Tværtimod har jeg nydt hvert sekund. Bevares, jeg har flyttet mine interesseområder med årene. I starten troede jeg, at jeg kunne samle frimærker fra hele verden. Men hold da op. Alene det at finde et frimærke fra hvert af de ca. 200 frimærkelande var en kæmpe opgave. Så hurtigt blev det med frimærker indskrænket mere og mere til Danmark og resten af Norden. Da jeg samtidig opdagede, at jeg aldrig ville kunne skabe en komplet Danmark samling, så ledte jeg efter nye områder.

På et tidspunkt fik jeg åbnet øjnene for lokalfilateli. Eller hjemstavnsfilateli som det hed dengang, Danmarks Filatelist Forbund tog den svenske idé op i Danmark. Og det var en stor oplevelse at bruge breve og andet materiale til at skabe fordybelse omkring det område, jeg havde interesse for. Det blev både til små samlinger fra Katterød og Fåborg på Sydfyn, hvor jeg tilbragte min barndom og ungdom og til Hillerød, hvor jeg har boet siden 1971.

Bidt af postkort

Jeg interesserer mig stadig for posthistorien, men i de senere år har postkortet i stadig stigende omfang fanget min interesse. Det første postkort fik jeg, da jeg var 12-13 år. Jeg arvede min fars postkortalbum, der var fyldt med kærestebreve og en masse postkort fra de små og store fynske gårde, hvor han i 1920-

erne og 1930-erne var landbrugsmedhjælper. Det var typisk postkort, hvor man så hele medarbejderstaben linet op på gårdspladsen sammen med heste. Ofte var der 25-30 personer og ligeså mange heste.

Disse postkort blev mit samleområde. De oser af lokalhistorie, og de er en fantastisk indgang til vores kulturhistorie. Postkortet havde sin storhedstid 1890-1920. Det var i en tid, hvor de færreste havde telefon, og derfor blev postkortet datidens sms.

Men det var også en periode, der var fattig på billeder. Tv var ikke opfundet og aviserne bragte stort set ingen fotografier. Politiken var den første avis, der i 1905 bragte et fotografi. Derfor spillede postkortet en stor rolle. Det var de færreste, der havde set Den lille Havfrue, Tivoli, Amalienborg eller Christiansborg. Og derfor blev postkortet en vigtig kulturfaktor. Pludselig kunne alle over hele landet se, hvordan der så ud på Amalienborg.

Den sociale faktor

Jeg deltager i mange byttedage og går på mange loppemarkeder. Ikke mindst efter at jeg er blevet pensionist. Og det er en herlig oplevelse. Her møder jeg alle de andre, der også samler postkort. Og så driller vi hinanden lidt med de fund, vi har gjort. Og i nogle tilfælde holder vi det tæt til kroppen, for de andre skulle jo nødig se, hvad man samler på.

Mit første postkort var et typisk herregårdskort hvor man ser hele staben af landbrugsmedhjælpere og heste linet op. Dette kort betyder meget for mig, fordi det var det første, og fordi min far er med på kortet.

Når man så møder andre i frimærkeklubben, så er det altid sjovt at fortælle om de seneste fund, og man kan få utrolig stor hjælp til at skaffe ny viden om baggrunden for postkort.

Så selvom jeg stadig samler posthistorie fra mine lokale områder, så er det i stigende grad blevet postkortet, der har fascineret mig. Samtidig bruger jeg mine samlinger aktivt. Jeg skriver en del lokalhistorie, og her har jeg aktivt brugt postkort som illustration. Det har både været artikler og små bøger fra Hillerød, Fåborg og Katterød.

Og så udgav jeg i 2014 en postkortbog med ca. 500 af mine postkort fra Hillerød. Det har givet mig ufattelig meget. Når jeg møder folk i gågaden, eller i Brugsen, så bliver jeg ofte stoppet af folk, der lige vil snakke postkort. Der ligger rigtig mange gode ting i disse områder. Og det er bare med at komme i gang.

Mange danskere lever alene enten på grund af skilsmisse eller ægtefællens alt for tidlige død. I mange kommuner kan man opleve, at kvinder er rigtig gode til at komme op fra lænestolen for at møde andre mennesker, mens det kniber lidt for mændene. Og det er synd at mændene snyder sig selv for de oplevelser og sociale kontakter, der ligger i en aktiv tilværelse som samler.

Så hold dig ikke tilbage. Kontakt din lokale frimærkeklub, og få en snak med aktive medlemmer på næste klubmøde, og så er du introduceret til en spændende og udbytterig hobby.

Postkort med bl.a. Hotel Leidersdorff i Hillerød brugt i 1898.

cafe GRUNDTVIG

✓ Sundt
✓ Nemt
✓ Godt

FAIRTRADE

Cafe Latte & hjemmebagt bolle

KUN kr. 45,-

Vælg 2 tilbehør: ost, smør, hjemmelavet syltetøj

Vi hjælper meget gerne
med maden, næste gang
I har gæster!

www.cafegrundtvig.dk

Bistrupvej 1 • 3460 Birkerød
Tlf: 4582 7276 & 2637 7276 • mail@cafegrundtvig.dk

Prøvemærket med Czeslaw Slania's gravure af Frederik VII's rytterstatue

Finn Strøiman

I mange år har jeg hygget mig med at samle "Frimærker graveret af Czeslaw Slania". I årenes løb har jeg også mere eller mindre tilfældigt fundet gravurer, som ikke var frimærker – f.eks. serien med portrætter af verdensmestre i sværvægtsboksning samt nogle valutagravurer.

I starten af 2013 blev jeg opfordret til at fortælle (holde foredrag) om min interesse for dette samleområde, så jeg lavede en PowerPoint-præsentation, som blev vel modtaget, da jeg viste den i klubben. Arbejdet med at lave denne præsentation gav mig en anden og mere spændende indgangsvinkel til min samling, så da vi i Birkerød Frimærkeklub i efteråret 2013 vedtog at markere klubbens 75-års fødselsdag i 2016 med en jubilæumsudstilling, besluttede jeg at benytte begivenheden til at udstille min samling.

At sætte sin samling op til udstilling er imidlertid noget helt andet end at causere over den i et lysbilledforedrag. Selvom dispositionen er mere eller mindre den samme, skal historien fortælles med et minimum af ord – ellers orker tilskueren ikke at læse den. Derfor måtte jeg finde mere materiale, som kunne fortælle historien om Czeslaw Slania's gravørkunst. Et objekt, jeg har fundet på en internetauktion, er en ensfarvet blå udgave af prøvemærket med rytterstatuen af Frederik VII (Fig. 1), som Slania havde graveret til afprøvning af frimærketrykkeriets nye trykpresse M4, der blev købt i 1980.

Da jeg fik mærket hjem, konstaterede jeg, at det var en anden gravure end det flerfarvede prøvemærke jeg havde i forvejen – nemlig den prøveudgave, som frimærketrykkeriet i 1985 havde lavet på dansk fremstillet frimærkepapir og derefter som støtte for dansk filateli havde skænket til DFF, hvor jeg havde købt mærket (Fig. 2).

Fig. 1.
1 farve stålstik af Gravure 01.

Fig. 2. DFF-mærket.
1 farve stålstik + 3 farver offset af Gravure 02.

Opslag i frimærkekataloger gav kun oplysning om, at prøvetrykkene fra indkøring af M4 ikke var kommet i handelen, og der var ingen oplysninger om 2 forskellige gravurer.

Hvilke oplysninger kunne jeg så finde på internettet? Nogle internetsider oplyste, at der måske var sluppet nogle prøvetryk ud fra fabrikanten af trykpressen: firmaet Goebel i Darmstadt, Tyskland. På andre internetsider kunne jeg læse, at den oprindelige trykcylinder og gravure var blevet ødelagt eller forsvundet, og at der var blevet lavet en ny gravure til prøvetrykkene i 1985. Den forklaring forekom mig dog ikke særlig sandsynlig, så jeg sendte et spørgsmål til det danske Post- og Tele Museum, om museet havde en forklaring på de 2 forskellige gravurer. Det resulterede i en invitation fra overinspektør Erik Jensen til selv at komme ind på museet og kigge i arkivkassen med det prøvemærke. En stor TAK til Erik Jensen, for det blev et interessant besøg.

Forrest i arkivkassen lå der nemlig 2 forskellige! gravureaftryk: "Gravure 01" og "Gravure 02" (Fig. 3 og 4). Begge gravurer var d. 19.5.1980 blevet godkendt af postinspektør E. L. Møller. Et efterfølgende opslag i

Fig. 3. Gravure 01.

Fig. 4. Gravure 02.

Forskellene mellem de to gravurer ses bedst i øverste venstre og øverste højre hjørne.

museets database viste, at begge gravurer befinder sig i museets samling.

Arkivkassen rummede også dokumenter om aftale for prøvekørsel af M4 hos Goebel m.v. samt udstillingsplancher med de prøvetryk, der var blevet lavet efter maskinens opstilling på det nye frimærketrykkeri i Ballerup. Der var også plancher, der beskrev opbygningen af M4, som har 4 offsetværker, 1 dybtrykværk og 3 stålstikværker med mulighed for at kombinere to af de tre trykmetoder. Udstillingsplancherne har formodentlig været vist ved b.la. Hafnia 87.

Jeg fik scanninger af alt det materiale, jeg ønskede. Jeg fik også tilladelse til at dele materialet med andre samlere på betingelse af, at det ved visning af scanningerne skulle fremgå, at de stammede fra det danske Post- og Tele Museum. Endnu en stor TAK til Erik Jensen.

En gennemgang af dokumenter og udstillingsplancher viser, at

1. Motivet blev valgt, så der blev taget hensyn til de særlige krav, der stilles til trykning af flerfarvede frimærker i stålstik, offset og dybtryk samt kombinationer af disse trykmetoder.
2. Mads Stages motivtegning (Fig. 5) blev sendt

Fig. 5.
Mads Stages motivtegning af rytterstatuen.

til Slania d. 16. april 1980. Det resulterede som ovenfor nævnt i 2 forskellige gravurer, der begge blev godkendt d. 19. maj 1980. Af teksten på gravureaftrykkene fremgår, at gravure 01 var beregnet til prøvetryk med stålstik og ætsdybtryk, og gravure 02 var beregnet til prøvetryk med stålstik og offset.

3. Der blev aftalt sikkerhedsprocedurer for prøvekørslen hos Goebel, som skulle forhindre, at prøvetryk "slap ud i markedet", som det var sket med tidligere prøvetryk – bl.a. med det svenske prøvetryk af Uppsala domkirke. At prøvetryk med Uppsala domkirke var "sluppet ud i markedet", skulle iflg. et af dokumenterne have været den direkte årsag til, at det svenske postvæsen havde trykt dette mærke i stort oplag i flere farvekombinationer, udgivet dem som hæfter og brugt hæfterne som gratis PR-materiale ved frimærkeudstillinger mv. (Fig. 6).
4. Der blev planlagt 2 sæt prøvekørsler hos Goebel:
   a) 1 farve dybtryk og 3 farver stålstik (med gravure 01?),
   b) 3 farver offset og 1 farve stålstik (med gravure 02?).
5. Frimærketrykkeriet skulle til brug for prøvekørslen hos Goebel levere:
   a) 2 trykcylindre til stålstik,
   b) 6 offsetplader,
   c) 1 film til fremstilling af dybtrykcylinderen, som Goebel skulle fremstille,
   d) Forbrugsvarer som frimærkepapir og trykfarver m.v.
6. Prøvekørslen hos Goebel fandt sted d. 28.-30. oktober 1980. Efter prøvekørslen hjemtog postvæsenet 440 prøveark af 22 forskellige prøvetryk med 20 ark af hvert prøvetryk – bl.a. til arkivering i det danske Post- og Tele Museum. Desuden blev nogle ark af hvert prøvetryk indlagt i Goebels arkiv. De hjemtagne prøveark fra testen hos Goebel lå desværre ikke i den arkivkasse, jeg havde til gennemsyn; men det er ikke usandsynligt, at der med 22 forskellige prøvetryk hos Goebel også er lavet kombinationstryk stålstik/offset af gravure 01. De variationer af mærket med rytterstatuen, man kan se på forskellige internetsider om Slania's virke (og på Fig. 7, som jeg har fundet

Fig. 6. Uppsala Domkirke.

Fig. 7.
1 farve stålstik +
3 farver offset af Gravure 01.

Fig. 8.
1 farve stålstik af Gravure 01.

Fig. 9. 1 Farve stålstik +
1 farve dybtryk af Gravure 01.

Fig. 10.
Dybtryksmasken til Gravure 01.

Fig. 11.
1 farve stålstik af Gravure 01.

Fig. 12.
1 farve stålstik af Gravure 01.

Fig. 13.
1 farve stålstik af Gravure 01.

Fig. 14.
3 farver stålstik af Gravure 01.

Fig. 15.
3 farver stålstik + 1 farve dybtryk af Gravure 01.

på en internetauktion), kunne – sammen med det faktum, at der skulle leveres 6 offsetplader til Goebel – tyde på det. Prøvekørslen hos Goebel var uden marginalnumre.

7. Efter at M4 var blevet leveret og opstillet i det ny frimærketrykkeri i Ballerup, blev der i efteråret 1981 foretaget 6 prøvekørsler, som fik marginalnumrene P001 – P006, hvor
   a) P001 var prøvekørsel med 1 farve stålstik af gravure 01 (Fig. 8),
   b) P002 var prøvekørsel med 1 farve stålstik og 1 farve dybtryk af gravure 01 (Fig. 9 og 10),
   c) P003 var prøvekørsel med 3 farver stålstik af gravure 01 (Fig. 11, 12, 13 og 14),
   d) P004 var prøvekørsel med 3 farver stålstik og 1 farve dybtryk af gravure 01 (Fig. 15),

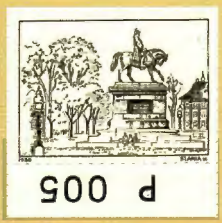

Fig. 16.
1 farve stålstik af Gravure 02.

Fig. 17.
1 farve stålstik + 3 farver offset af Gravure 02.

Fig. 18.
Magenta offsetmaske til Gravure 02.

Fig. 19.
Cyan offsetmaske til Gravure 02.

Fig. 20.
Gul offsetmaske til Gravure 02.

Fig. 21.
3 farver offset til Gravure 02.

e) P005 var prøvekørsel med 1 farve stålstik + 3 farver offset af gravure 02 (Fig. 16 og 17). Fig. 18, 19 og 20 viser tryk af de 3 offsetmasker, der blev brugt ved P005 og P006, og Fig. 21 viser et sammentryk af de 3 masker.

f) P006 var prøvekørsler med 4 farver offset af gravure 02 (Fig. 22).

8. M4 indgik i daglig produktion d. 23. november 1981.
9. Prøvekørslen i 1985 var med 1 farve stålstik og 3 farver offset af gravure 02, og arkene fik marginalnummer P719 (Fig. 23). Disse prøvetryk blev som bekendt doneret til DFF; men inden salget blev de udrevet af arkene og derfor solgt uden marginalnummer.

Hvorfra er der så kommet andre prøvetryk end 1985-udgaven på markedet? Det er meget sandsynligt, at de stammer fra Goebels arkiv. I år 2000 var firmaet blevet insolvent og blev købt af det hollandske firma Drent. Ved sammenlægning af de to firmaer

blev store dele af Goebels arkiv destrueret; men en del frimærkeprøvetryk blev reddet af en nu afdød samler, og fra hans bo er de sidenhen blevet tilgængelige for andre samlere. Det ensfarvede blå mærke, jeg fik på en internetauktion, stammer sandsynligvis herfra, for frimærketrykkeriet i Ballerup har jfr. plancherne i det danske Post- og Tele Museum ikke lavet et ensfarvet blåt prøvetryk af gravure 01.

Med hensyn til udsagnet om, at der blev fremstillet en ny gravure til 1985-udgaven, kan det vist godt afkræftes. Jeg har prøvet at sammenligne scanningen i høj opløsning af gravureaftryk 02 med en scanning af mit eksemplar af 1985-udgaven, og jeg kan ikke se forskel, når jeg har sammenlignet print af dem i A4-format med 9 gange lineær forstørrelse. Samtidig kan jeg konstatere, at jeg heller ikke kan se forskel på tilsvarende prints af gravureaftryk 01 og mit blå prøvetryk.

Det vil være spændende at kunne få lejlighed til at se prøvetrykkene fra Goebel; men det må vente, til det danske Post- og Tele Museum er kommet endeligt på plads i de nye lokaler på Østerbro i løbet af 2017, efter museet i 2015 måtte flytte fra Postgården i Købmagergade.

Foreløbig er jeg glad for at have fundet ud af, at der eksisterer 2 forskellige gravurer af prøvemærket med rytterstatuen.

Illustrationer:
Egne mærker: Fig. 1, 2, 6, 7, 21 og 24.
Post- & Tele Museum: Fig. 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22 og 23.

Fig. 22.
4 farver offset af Gravure 02.

Fig. 23.
1 farve stålstik + 3 farver offset af Gravure 02.

Efterskrift
Kort før redaktionens deadline var jeg heldig at finde dette brev, frankeret med DFF-udgaven – og befordret uden gebyr trods manglende gyldighed.

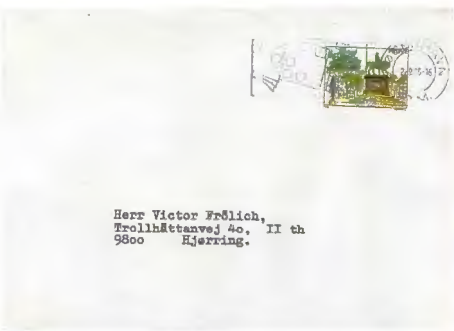

Fig. 24.

DSB S-tog type SA.

DSB diesellokomotiv type MZ.

DSB diesellokomotiv type ME.

DSB damplokomotiv N202 foran godstog. ↓

Modelbaneklubben 3modul.dk

på TAK16

Martin Høj Dahl

Vi er en flok modeljernbaneentusiaster fra bl.a. internetforummet "sporskiftet.dk", som har fundet sammen, og lavet vores egen standard til bygning af modelbanemoduler med Märklin-skinner.

Foreningen har hjemsted i Sorø/Stenlille, hvor vi ofte mødes; men vi stiller gerne op til arrangementer på hele Sjælland. Hver gang vi mødes, er det for at hygge os sammen om vores fælles interesse – og dele den med andre modelbaneinteresserede, som møder frem til disse arrangementer.

Hidtil har der stort set kun været sjællandske modelbanefolk til vore møder, som indtil nu kun har været holdt på Sjælland. Der er imidlertid voksende interesse for standarden fra flere jyske og fynske modelbanefolk, så standarden ser ud til at kunne blive landsdækkende.

Fig. 5. Udgivet af den irske fristat.
Et Thom-tryk fra den 11. december 1922.

Fig. 6. Udgivet af den irske fristat.
Et Harrison-tryk udgivet den 7. marts 1923 (2. "e" i 2. linje "hopper" – og så er takningen beskåret i forbindelse med opskæringen til rulle).

delse med trykningen, da der ses dele af "Postage" - det vandmærke, der ellers alene skulle være i arkranden.

Afrunding

Stanley Gibbons har valgt at gennemgå deres eget materiale, og har nu meddelt, at de vil foretage en korrektion af illustrationerne af undertyperne af vandmærke 14 i deres fremtidige udgaver af specialkataloget "Four Kings" (King Edward VII to King George VI). Samtidig fører det også til, at Barry Cousins reviderer sin beskrivelse af vandmærke 14 og dets undertyper i de kommende udgaver af sine publikationer.

Som en udløber af diskussionen om vandmærke 14 og dets undertyper er Barry Cousins gået i gang med en ny publikation: "Irish Free State Plates, Controls and Overprint Settings". Målet med denne publikation er at få ajourført og forbedret beskrivelsen af nuancer og forskelligheder i de trykplader, de engelske frimærketrykkerier har anvendt i forbindelse med de frimærker, der er brugt til de irske overtryk. Både Iben Olsen og jeg har bidraget til – og udfordret – Barry's overvejelser. Dele af vort materiale er kommet med i den nye publikation, som lanceres på World Stamp Show i New York i maj 2016.

Barry's nye bog ender også med at komme med korrektioner til Stanley Gibbons specialkatalog. Men denne gang i en positiv medvirken fra Stanley Gibbons og ikke mindst fra Douglas N. Muir, kurator på det engelske postmuseum, British Postal Museum & Archive.

Min helt private konklusion er, at når man går i dybden med et emne, så kan det at arbejde systematisk med emnet samtidig få betydning for validiteten af andre informationer. Og, at det er ok ind i mellem at stille spørgsmålstegn ved informationer i specialkatalogerne.

Denne artikel er skrevet i december 2015.
Anders Jørgensen,
Udstiller på TAK16 og medlem af Frederikshavn Frimærkeklub

vandmærket end ved de trykte mærker. Det samme gjorde Iben Olsen og Barry Cousins.

Resultatet heraf er, at der rent faktisk findes 3 undertyper af vandmærke 14. Den første undertype I er som vist i Stanley Gibbons katalog, hvor "v"-et hver anden gang (set lodret) er koblet på "R"-et, mens de 2 andre undertyper er tegnet forkert. De skulle i stedet for være:

Den primære forskel er afstanden mellem kronen og bogstaverne (monogrammet). Dog er der også andre kendetegn:

Type II

- "G"-et er mere velformet og med mere "swung" end i de andre undertyper
- "R"-et er flottere og mere velformet end i de andre undertyper
- Den forreste "krølle" på "R"-et er større end i de andre undertyper

Type II

Type III

- "G"-et er smallere,
- den øverste runding på "R"-et er mindre,
- bogstaverne er ikke altid lige vel-afrundede og
- "stregerne" i vandmærket ses ofte relativt tykkere end ved de andre undertyper.

Type III

Rent faktisk passer dette også med de karakteristika, Hugh Jeffries nævnte i sin mail, men som er markant forskellige fra illustrationerne i specialkataloget.

Hypotesen om, at der skulle være en fjerde undertype af vandmærke 14, og at der er sammenhæng mellem undertype af vandmærke og det år, det pågældende frimærke er trykt, må aflives. Til gengæld kan det sagtens være, at undertypen i virkeligheden er afhængig af den dandy roll, papirproducenten har haft til rådighed.

I forbindelse med eftersøgningen af undertyper af vandmærker er vi også stødt på en masse forskelligheder som skyldes beskadigelse af dandy roll eller forskelle i papirkvalitet som f.eks. manglende dele af monogram og krone. Gennemgangen afslører også, at papiret undertiden er lagt en anelse skævt i forbin-

Control Bars

De engelske frimærketrykkerier påfører ved trykningen de enkelte ark et bogstav og 2 cifre. Hver gang en ny serie af dagligmærker påbegyndes startes med bogstavet "A"; og der anvendes et nyt bogstav ved start af ny trykproces ca. hvert halve år. De 2 cifre er de sidste 2 cifre i årstallet.

Ved skift af trykplade (Printers Plate) ændres der lidt i typografien for Control Bars.

Bemærk, at Control Bars på engelske frimærkeark ikke anvendes på samme måde som ved de danske marginalblokke, hvor trykket i øverste højre hjørne og nederste venstre højre er bogstavet "L" for lumogen og et fortløbende nummer.

Fig. 4. Det første Harrison-overtryk (det sidste "r" står til venstre for 2. linjes sidste "A") udsendt den 19. juni 1922. Harrison stod for overtryk af frimærker, der blev solgt i ruller (coils).

På årsmødet i Irish Philatelic Circle i maj 2015 i London, hvor jeg deltog sammen med Iben Olsen fra Kastrup, fremviste jeg et udsnit af min samling af Control Blocks (3-striber, 4- eller 6-blokke med Control Bars). Bortset fra Control Blocks begyndende med Q er de alle med vandmærket undertype IV.

Katalogredaktør Hugh Jeffries opfatter åbenbart mit spørgsmål som en klage over de forkerte illustrationer (de var nemlig ens) i 13th Edition af specialkataloget (2009-udgaven):

"De tre undertyper i Anders' artikel er vist korrekt i 12th Edition. De er repræsentative for undertyperne af vandmærke 14, men det bemærkes, at der er en vis variation inden for de enkelte undertyper.

Jeg er altid gået ud fra, at de forskelle, man skulle lægge mærke til, var:

Type I – stor "GR" med toppen af "G" over R's "hale".
Type II – stor "GR" med toppen af "G" lænende sig mod "R".
Type III – mindre "GR", meget lille afstand fra kronen.

Beklageligvis overså vi fejlen mht. illustration af undertyperne ved den sidste korrektur, inden 13th Edition blev trykt. Denne fejl vil vi være meget opmærksom på at undgå ved 14th Edition."

... men faktisk intet svar på mit kætterske spørgsmål. Stanley Gibbons svarer i vest som spørgsmålet er stillet i øst. Dog medgiver Hugh Jeffries, at Stanley Gibbons i forbindelse med 15th Edition vil tage temaet mht. undertyper af vandmærker op til nærmere bearbejdning.

En ny hypotese og aflivning af den

Derfor tænkte jeg, om jeg via frimærkerne kunne bevise en sammenhæng mellem årstal for trykning af frimærke og de forskellige Dandy Rolls, materialiseret ved forskelle i vandmærker – dvs. ikke tilfældige forskelle opstået ved tørring af papiret forud for trykkeprocessen.

For at komme det skridt videre fandt jeg på at studere mine control bloks. De har en marginrand uden frimærketryk, hvorfor det er meget lettere at se

Jeg opdagede hurtigt, at det var besværligt og også forbundet med vanskelighed at se forskelle i vandmærker, fordi selve frimærketrykket og stempelfarven forstyrrede synsindtrykket og dermed den rette "aflæsning" af vandmærket. Det førte til en ny kontakt med Barry Cousins, der netop var i gang med at skrive en bog om sammenhængen mellem Control Blocks og Printers Plates. Han fokuserer på de engelske frimærker med irske overtryk dvs. perioden 1921-1935.

Han indrømmede straks, at han ikke selv havde tænkt over, at undertyper af vandmærker også kunne være et kriterie ved beskrivelse af de irske overtryk. Men da han fandt det interessant, har vi så siden haft en tæt dialog.

Fig. 3. Det første overtryk fra Alexander Thom, også udgivet den 17. februar 1922 (Thom var i virkeligheden underleverandør til Dollard på 5 af de lave værdier).

Intet svar på et kættersk spørgsmål

Imidlertid kunne jeg ikke komme videre i min litteratursøgning; og derfor valgte jeg at skrive artiklen: "A Heretical Analysis on Ireland's Overprinted Stamps". Artiklens overskrift blev valgt med omhu, fordi alle, der anvender Stanley Gibbons kataloger (dvs. inkl. mig selv) opfattede specialkataloget "King Edward VII-George VI" som den autoritative kilde.

At stille spørgsmålstegn ved rigtigheden af informationerne i Stanley Gibbons kataloger svarer for mig til, når kætterne i middelalderen "talte Roma midt imod", når jeg plæderede for forekomsten af en fjerde undertype:

1. A larger crown (larger than in Type II)
2. A big curl in front of the 'R'
3. A rising curl at the back of the 'R'
4. A straight-backed 'G' (more than in the upper 'G' in Type III)
5. A smaller 'v' hidden in the back curl of the 'R'

Artiklen blev offentliggjort i Irish Philatelic Circle's januar 2015-bulletin. Stor var min forbavselse efterfølgende, da den forventede reaktion udeblev. Ingen ålede mig for at betvivle Stanley Gibbons. Flere Irlandssamlere og Englandssamlere har udtrykt en positiv nysgerrighed og foreslået, at jeg gik videre med mine undersøgelser af undertyperne i det engelske vandmærke The Royal Cypher.

Fig. 1. Overtryk i sort udgivet den 17. februar 1922.

Fig. 2. Overtryk i rødt (vermillion) udgivet den 1. april 1922.
Fig. 1 og 2 er begge Dollard Printhouse-tryk.

Mit første mål med en gennemgang af mine engelske frimærker med irske overtryk var at rubricere mærkerne efter de tre undertyper, Stanley Gibbons viste illustrationer af i specialkataloget. Da Stanley Gibbons illustrationer faktisk viser 2 forskellige udformninger under hver type, giver det et vist spillerum.

Min første overraskelse

Til min overraskelse viste det sig meget hurtigt, at vandmærket i de mærker, hvor jeg kunne se det tydeligt, ikke rigtigt lignede de viste illustrationer. Der var et vist sammenfald, men kun i begrænset omfang, da "R"et ikke lignede de illustrationer, specialkataloget havde med.

Denne opdagelse førte til, at jeg søgte videre omkring. Efter at have konsulteret Barry Cousins publikation: "Overprinted Stamps of Ireland 1922-1935" (2013-udgaven) tænkte jeg først, at det måtte være mig, der var galt afmarcheret, da han brugte illustrationerne fra Stanley Gibbons. Men jeg gav ikke op, og skrev derfor til Barry Cousins[3]. Han skrev tilbage, at han aldrig havde stillet spørgsmålstegn ved Stanley Gibbons, men også, at han måtte give mig ret. Han gik derefter selv i gang med at undersøge sagen.

Jeg fandt også ud af, at det var almindelig kendt, at der var forskelle, som formentlig måtte tilskrives, at tre måske fire forskellige papirmøller leverede papir, beregnet til at trykke frimærker på, og at disse tre-fire firmaer – selv om de var leverandører på forskellige tidspunkter i perioder 1912-1924 – meget vel kunne have brugt forskellige Dandy Rolls (dandyvalser, der præger vandmærket i papiret). Men det gav ikke det rigtige svar, da jeg ikke kunne finde frimærker, der bare lignede illustrationerne i Stanley Gibbons specialkatalog.

Så jeg læste i de 3 standard-værker om irske overtryk på engelske frimærker: C. Dulin: Ireland's transition – the postal history of the transitional period 1922-25, MacDonnell Whyte: Stamps of Ireland (1991-udgaven) og David Feldman: Handbook of Irish Philately.

3 Via mit medlemskab af Irish Philatelic Circle er jeg kommet i forbindelse med Barry Cousins i Kuala Lumpur, Malaysia, som har skrevet flere artikler og publikationer om de irske overtryk og de irske dagligmærker.

Irske overtryk og engelske vandmærker

Anders Jørgensen, Frederikshavn Frimærkeklub

Inden for de sidste 5-6 år har jeg udvidet min samling af irske dagligmærker til også at omfatte de irske overtryk 1922-35 på de engelske frimærker. Netop de irske overtryk rummer mange muligheder for at anvende flere forskellige tilgange til at arbejde med frimærker[1]. Det afspejler sig også i det udstillingseksponat, jeg har tilmeldt til TAK16.

Som god filatelist anvender jeg et frimærkekatalog som min reference. I forbindelse med de irske overtryk er det Stanley Gibbons specialkatalog: "King Edward VII-George VI, der også kaldes "The Four Kings"[2]. Hurtigt stødte jeg på noget, jeg tolkede som forskellige typer af vandmærke; og dette måtte jeg simpelthen undersøge nærmere.

I min bogreol havde jeg i forvejen 7th Edition fra 1986, så det var let at komme i gang. Men i virkeligheden gav den ikke et tilfredsstillende svar. Stod jeg over for en af filateliens uløste gåder?

I 7th Edition kunne jeg læse om vandmærket the Royal Simple Cypher, som Stanley Gibbons kalder for W14 (watermark 14), og 3 undertyper. Teksten er citeret i margen til højre. Af teksten fremgår det, at de irske overtryk udelukkende burde være trykt på engelske frimærker med vandmærke af undertype II og III:

W14 Type I W14 Type II W14 Type III

1 Varianter i selve frimærketrykket, farvenuancer, typer og varianter i overtryk, undertyper og forskelle i vandmærker, potentielle forfalskninger, Control Blocks kombineret med trykplade m.v.

2 Hvad angår selve overtrykkene er de bedste kataloger: Hibernian 2014, Michel Nordwesteuropa og Stanley Gibbons Ireland. Barry Cousins publikation: Overprinted Stamps of Ireland 1922-1935 (2013-udgaven), har den mest omfattende beskrivelse af de irske overtryk

Wmk W14

The Simple Cypher watermark. This is found with the three variations illustrated below.

Type I was used for the issues of 1912-13.

Type II was formerly thought to have been first introduced for the Profile Head stamps but has now been recorded on the ½ d. of the Downey Head issue (N5) with Control B 13. It was in general use until 1917 and reappeared as the general watermark in the later issues from 1922 to 1924, but was also used occasionally between 1918 and 1921.

Type III was in general use from 1917 to 1922 and occasionally afterwards.

It seems probable that Types II and III are associated with the quality of paper. For example, the 8d. stamp on ordinary yellow paper is always Type II and the poorer quality granite paper, which appeared in 1917, is always Type III.

Stanley Gibbons: King Edward VII-George VI, 7th Edition, 1986, side 115.

Unikke fiskefrimærker fra Færøerne

Nye udgivelser i september 2016

26.09.2016
Frimærker med fiskeskind
- for første gang nogensinde!

Et helt unikt Martin Mörck designet frimærke. På hvert frimærke er der limet et firkantet stykke garvet torskeskind. Utroligt smukt og mønstret med næsten metalliske farvenuancer, som ændrer sig alt efter vinklen man ser det fra. Og de alle sammen er forskellige!

FO 834

26.09.2016
Den færøske nationaldragt I

På Færøerne bruges nationaldragten stadig ved festlige lejligheder.

FO 835-836

26.09.2016
Jesus fra Nazareth

Edward Fuglø udsmykning i Christianskirken i Klaksvik - ti relieffer i delvis bemalet træ.

FO 837-846

Find us on Facebook

Posta Stamps, Óðinshædd 2
FO-100 Tórshavn, Faroe Islands

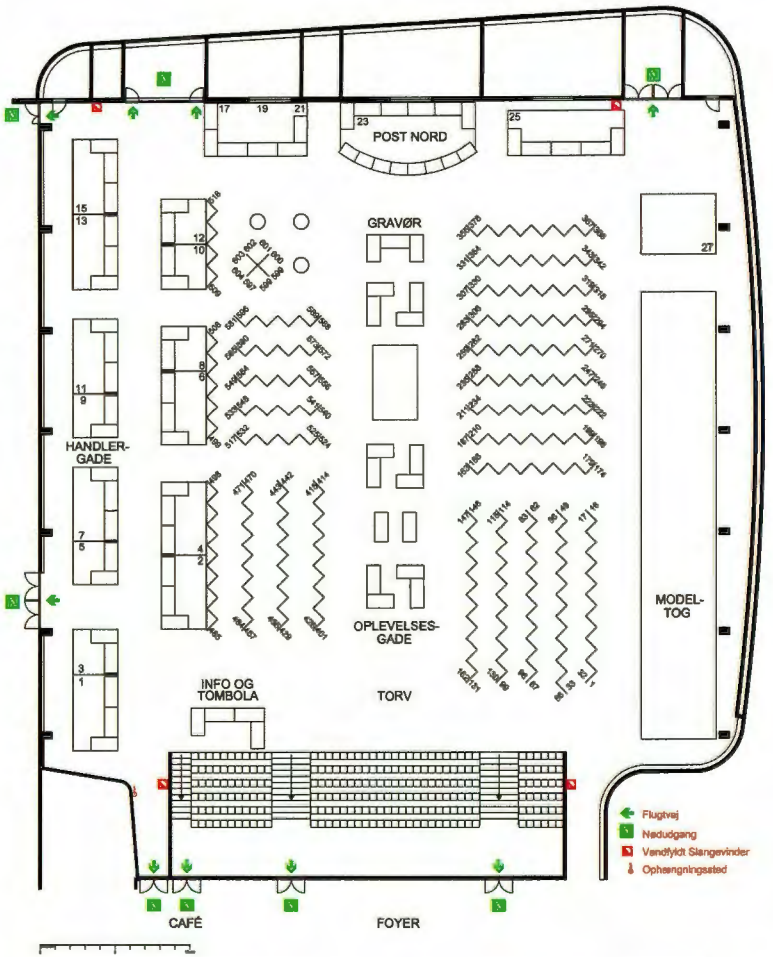
Tel. +298 346200
E-mail: stamps@posta.fo

Posta
FAROE ISLANDS

Tema		
33	Henrik Tranberg	*Buddy Holly: His Story Around His Songs*
34-41	Søren Juhl Hansen	*Drawing the World – a Story about Cartography*
42-49	Leif W. Rasmussen	*An evolving Society*
50-57	Leif W. Rasmussen	*Animals subjected to Man*
58-65	Leif W. Rasmussen	*Hunting and Fishing*
66	Henrik Tranberg	*Søflyruter: Ét havari er ét for meget*
98	Knud Rask Overgaard	*"Schach-Olympia" Munich 1936*
99	Erik Kolmos	*The Flying Door*
100-104	Leif Sørensen	*Rovfugle og Ugler luftens jægere*
105-109	Knud Rask Overgaard	*Homo Sapiens liv og død i asfaltjunglen*
Traditionel		
1-8	Torben Malm	*Danmarks tjenestefrimærker og forsendelser 1871-1924*
9-16	Michael Siegumfeldt	*Estonia 1918-1940*
17-24	Henning Petersen	*Julens Velgørenhedsmærke*
25-32	Erik Nørbæk Hansen	*Finland 1891-1917*
67-74	Henrik Svelmøe Hansen	*Denmark Steel-engraved*
75-82	Per Friis Mortensen	*Slovenia 1919-1921*
83-87	Poul M. Nielsen	*Svensk Svarslösen*
88-92	Ryan Hansen	*Rusland 1909-22*
93-97	Peter Nielsen	*Danmarks Tofarvede Øreudgaver 1875-1905*
110-114	Jørgen Kluge	*Det tyske rige 1875-1918*
115-119	Lennart Siesing	*Danmarks tofarvede skillingsudgave 1870-1875*
120-124	Peter Sørensen	*Tofarvede øremærker*
125-129	Henning Rasmussen	*Den Danske Våbentype*
130	Andreas Kessler	*Dänemark – Skillingwerte Neudrucke, Nachdrucke, Essays*
131-138	Jan-Olof Ljungh	*Tysklands förste emissioner Bröstsköldarna*
187-193	Anders Jørgensen	*Irland – dagligmærker 1922-1971*
194-198	Robert Schou	*Bosnien og Herzegovina 1879-1918*
247-252	Erik Hansen	*Bulgarien 1879-1920*
253-258	Max Michel Mann	*Palestine Postal History. World War 1 to Civil Administration*
259-264	Tom Lauridsen	*Danmarks og DWI's tofarvede frimærker "51 omvendt serien"*
265-270	Johnny Speich	*Danmarks Tjenestefrimærker 1871-1924*
343-345	Troels M. Mikkelsen	*Samos*
Åben klasse		
317	Finn Nielsen	*Mitt arbetande liv och fritid*
319-324	Troels M. Mikkelsen	*Grækenland i krig 1912-1922*
325-329	Lilly Juhl	*Frimærkefortællinger om Kulturhistoriske personer i Danmark*
330	Jan Læby	*Prinsesse Marie. Moder til de første officielle velgørenhedsstempler*
331-335	Jens Erik Langkow	*Forsendelser til og fra Danske Orlogsskibe*
336-340	Mogens Maaløe	*"Gammel Dansk"*
341-342	Finn Nielsen	*Under tiden Skåne var danskt*
365	Lilly Juhl	*En krukket samling fra Bronzealder til Plastikalder*
366	Lene Niemann	*Sneleoparden – en udsat kat*
367-371	Knud Rask Overgaard	*My life and my work as a Traffic Planner*
372	Henrik Tranberg	*Brændekilde pr. Holmstrup St.*
373	Henrik Tranberg	*Miraklet i Filsø*

National udstilling TAK16

Helsager		
346-350	Peter Hørlyck	*Cameroun Postal Stationery*
Litteratur		
294	Ringe Frimærkeklub v. Kim Jensen	*ØPOST 2015 Udstillingskatalog*
295	Ringe Frimærkeklub v. Kim Jensen	*Ringe – kort fortalt*
318	Birkerød Frimærkeklub v. Finn Parbst	*TAK16 Udstillingskatalog*
Open Phil		
301-306	John Guldborg Hansen	*The Birth of a Nation*
307-311	Philip Rasmussen	*WAGNER ! Viljen. Værket. Arven.*
312-316	Robert Schou	*Min Zeppelin luftpost samling*
Posthistorie		
139-146	Svend Bek-Pedersen	*Mourning Letters*
147-154	Kurt Hansen	*Dansk returpost*
155-162	Ib Krarup Rasmussen	*Postal rates for parcels (colis postaux) from Denmark to foreign destinations – extract 1914-1945*
163-169	Niels Erik Thunbo Pedersen	*Samsøs Posthistorie*
170-174	Niels J. Jensen	*Thule*
175-179	Ingolf P. S. Nielsen	*Løst og fast af Skibbys posthistorie*
180-186	Asbjørn Kierkegaard	*La Grande Armée 1805-1808 and 1812-1814*
199-203	Erik Nørbæk Sørensen	*Stemplerne fra Kjøbenhavns Banegaardspostkontor 1847-1900*
204-208	Søren Chr. Jensen	*(Danske) Maskinstempler & Stempelmaskiner (1904-1950)*
209	Ib Krarup Rasmussen	*Pakkeposttakster fra Danmark til udlandet 1991-1996*
210	Kim Jensen	*De grønlandske isbjørne 1938 og deres postale anvendelser*
211-216	Palle Offersen	*Karavel bogtryk – anvendelse og portosatser 1927-1933*
217-222	Jørgen Jensen	*Censor and control marks of wartime. July 1914-1918 in St. Petersburg / Petrograd*
223-228	Andreas Kessler	*Dänemark 1851-1863 – Entwertungen der 4-Skilling Marken*
229-234	Jørgen Gyldenløve	*Jugoslavien, før – under og efter*
235-240	Erland Hansen	*Censoring of letters from Orange Free State/Orange River Colony during the Anglo-Boer War*
241-246	Søren Jessen	*Frederiksborg Amts Posthistorie*
351-354	Jørgen Brandt	*Brotypestempler i 100 år*
355-359	Jørgen Brandt	*Forsendelser med Chr X udgaver 1921-22*
360-364	Otto Kjærgaard	*Oh, Lonesome Me – High Seas Relayed Letters*
374-378	Niels Buus	*OMB.-stempler fra Købmagergades Postkontor. Anvendelser og hovedtyper 1876-1905*
Postkort		
271-276	PR	*Indbudt samling*
277-282	Torben Hilberg	*Bladfotografen og postkortfotografen Orla Bock*
283-288	Palle Offersen	*Med sporvogn gennem Odense centrum*
289-293	PR	*Indbudt samling*
296-300	Stig Jacobsen	*F.D.F. Frivilligt Drenge Forbund*

I Oplevelsesgaden finder du bl.a. Børneland, Tag-selv-bord og en Gravørstand.
I Børneland er der mulighed for at tegne dit eget frimærke og få det trykt. Du kan også prøve at bygge et frimærke af LEGO-klodser. Der er også skattejagt og vikingequiz.
Ved Tag-selv-bordet kan du finde frimærker sponseret af Posten Island, Posta Faroe Islands, POST Greenland, "den lille gule" og TAK16. Poser til at samle afklip/frimærker i fås i Børneland.
I Gravørstanden kan du møde gravørerne Martin Mörck og Lars Sjööblom, som vil signere deres arbejder og fortælle om gravurekunsten.

PR- og indbudte samlinger

407-410	*PR*	Vindmøller – *Ib Krarup Rasmussen*
411-412	*PR*	Om at samle hele verden – *Marius Hansen*
413-414	*PR*	Sådan samler jeg – *Elisabeth Björklund-Joback*
478	*PR*	Birkerød – set på postkort – *Jens Bruhn*
479	*PR*	Træk af Birkerød Posthistorie – *Niels Kristian Hansen*
499-508	*PR*	Frimærke ABC – *Kirsten Rald*
517-522	*PR*	Frimærker designet/graveret af Martin Mörck – *Aase Bonnesen*
523-524	*PR*	Melodien, der blev væk – *v. Finn Parbst*
525-529	*PR*	Frimærkeautomater og rullefrimærker anvendt i Danmark – *Ib Pedersen*
530-532	*PR*	Birkerød – Postempler fra 1869 til ca. 1960 – *Lars Bøgeskov*
533-534	*PR*	Noget om Birkerød Frimærkeklub
535-536	*PR*	Mit liv som reje – *v. Finn Parbst*
537-538	*PR*	Perforeringer i Slaniagraverede frimærker – *Ulrik Kobbernagel*
480-484	*Indb*	Viking Time – *Gunnar Dahlvig*
509-516	*Indb*	Danmarks to-farvede helsager 1871-1905 – *Lars Engelbrecht*
539	*Indb*	Iceland. The First Period of the Postal Law July 1st 1902 – Postal History of the I GILDI '02-'03 Issue – *Ebbe Eldrup*
540	*Indb*	Grønland: Amerikaner udgaven – *Svend Åge Marcher*
541-542	*Indb*	Jernbanegodsmærker – *Sven Hein*
543-544	*Indb*	English Railway Letter Stamps – *Sven Hein*
545-564	*Indb*	Sådan samler jeg Danmark i 100 år (plus bag i bogen) – *Hilmar Lang*
565-572	*Indb*	Danske frankeringsmærker
573-575	*Indb*	Knuthenborg Safaripark – en guidet tur – *Charlotte Stryhn*
576-580	*Indb*	No War anymore – *Poul M. Nielsen*
581-582	*Indb*	Menneskerettigheder – *Kirsten Rald*
583-588	*Indb*	Verden bløder hjælp Røde Kors – *Finn Malm*
589-593	*Indb*	Klubkonkurrence med publikumsafstemning: *5 samlinger om Øresund*
594-596	*Indb*	Færøprovisorier – *Postmuseet ENIGMA*
597-604	*Indb*	Fisheries from food gathering to feeding the world – *Jørgen Jørgensen*
401-404	*DIV*	Bedste frimærketegning om bæredygtighed – resultat af tegnekonkurrence i skolerne.
405-406	*DIV*	Opslagstavle for Børneland
485-498	*DIV*	Specialklubbernes PR-væg

Klubudstilling TAK16

415-422	*Posthistorie*	Postpakketakster fra Danmark til udlandet 1945-1991 – *Ib Krarup Rasmussen*
423-427	*Posthistorie*	Østgrønland – *Niels J. Jensen*
428	*Posthistorie*	Det postale behov for fremstilling af 27 øres frimærke i perioden 1918-1921 – *Ib Krarup Rasmussen*
430-435	*Traditionel*	4 øre tofarvet 1875-95. Alle 75 fintakkede tryk – *Ole Løfgreen Jacobsen*
436-441	*Traditionel*	8 øre tofarvet 1875-95. Alle 79 fintakkede tryk – *Ole Løfgreen Jacobsen*
443-448	*Traditionel*	Europamærker CEPT – *Bent Kelm*
449-453	*Traditionel*	Perfins on Bosnian Stamps 1879-1918 – *Arne Sv. Toklum*
454-456	*Traditionel*	27 øres provisorierne 1918 – *Niels Kristian Hansen*
458-461	*Traditionel*	Russisk post i Finland – *Egon Falck Christensen*
462-463	*Traditionel*	Østrig i en anderledes opsætning – *Ole Willumsen*
464-468	*Helsager*	Dänemark – Ganzsachen – 5 øre Wappentype – *Andreas Kessler*
469	*Helsager*	Dänisch Westindien – Ganzsachenpostkarten 1878-1902 – *Andreas Kessler*
471-476	*Åben klasse*	Mestergravøren Czeslaw Slania 1921-2005 – *Finn Strøiman*

Standholdere

INFO	Info stand med tombola
Stand 1	Danmarks Filatelist Forbund
Stand 2	Postiljonen AB
Stand 3	Dansk Posthistorisk Selskab
Stand 4	Specialklubber
Stand 5	Skanfil
Stand 6	Leni Frimærker
Stand 7	VF-Auktion
Stand 9	Fyns Frimærke Service
Stand 10	Nordfrim
Stand 11	Samlartorget Sverige AB og AB Philea
Stand 12	Julemærkefonden
Stand 13	JF-Stamps
Stand 15	Samleren
Stand 17	Grønlandske Postvæsen
Stand 19	Færøske Postvæsen
Stand 21	Åland/Finlands postvæsen
Stand 23	PostNord Frimærker
Stand 25	Østerbro Frimærkehandel
Stand 27	Kim Taylor

NORDISK FRIMÆRKEUDSTILLING

27.-29. OKTOBER 2017

NORDIA 2017

VI SES I VEJLE!

Vejle Frimærkeklub og Danmarks Filatelist Forbund
byder alle velkommen til

NORDIA 2017

og

4th International Polar Philatelic Exhibition

den 27.- 29. oktober 2017.
i DGI-Huset og Spektrum,
Willy Sørensens Plads 5, 7100 Vejle

"SPEKTRUM"

VEJLES NYE SPORTS- OG KONFERENCE HAL "SPEKTRUM" VIL DANNE RAMMEN OM NORDIA 2017. DGI-HUSET OG "SPEKTRUM" LIGGER BLOT FÅ MINUTTER FRA VEJLE CENTRUM.

VEJLE FRIMÆRKEKLUB

SLÅR BRO MELLEM SAMLERNE

vejle KOMMUNE postnord DFF Postiljonen FACIT

Signorina Edith Nielsen (afsenderens datter?) findes åbenbart ikke på adressen, og brevet går af en eller anden grund til et hotel i samme gade, der stempler på forsiden af brevet "ALBERGO CORSO / ROMA". Her ligger brevet knap et år, hvorefter det går til postvæsenet med stemplet "RESTITUITO DALL'ALBERGO -9 APR 1955" Roms returpostkontor stempler "A L'ENVOYEUR" og "ROMA CENTRO (CORR.F.P.) 9-4 955 15".

2. NORDPÅ, fra Rom til Thulebasen. Det militære postkontor stempler på bagsiden med et lilla, cirkulært delvis læseligt stempel "MAY 16 1955 xxx ARMY POST OFFICE" samt et 3-liniers stempel "TO AVOID DELAY IN DELIVERY / ADVICE xxx OF / MILITARY ADRESS, SHOWING UNIT AND APO".

   Her kender man ikke Edmund Nielsen, så brevet leveres til basens grønlandske postkontor med samme resultat. Man returnerer brevet til "Grønlandsdepartementet" i København med brotypestemplet "DUNDAS -6.-6.-1955". (Dundas er navnet på Thules civile grønlandske postkontor indført i 1952).
3. SYDPÅ, fra Thule til København. Ankomststemples Kbh. K 17.6.55.

   Grønlandsdepartementet videresender til returpostkontoret "18 JUNI 1955", der igen returnerer med det ovale stempel "RETURPOSTKONTORET / 20 JUN 1955 / KØBENHAVN".
4. NORDPÅ, fra København til Thule. Tilsyneladende intet ankomststempel.

   Denne gang har man åbenbart kendskab til Edmund Nielsen og adresserer "Til Radiotjenesten, Torvegade 1, Kh" med stemplet "DUNDAS -3.-8.-1955".
5. SYDPÅ for sidste gang, fra Thule til København. Ankomststemples "GRØNLANDS POSTKONTOR / KØBENHAVN K / 12.-8.-1955".

MEN, da brevet efter 16 måneder og en rejse på rundt regnet 30.000 km når tilbage til den oprindelige afsender, Edmund Nielsen, må han konstatere at den 5-dollar seddel han i sin tid lagde i brevet, er forsvundet (oplyst på et notat indlagt i kuverten). Til gengæld må det glæde ham, hvad han har fået ud af sine oprindelige 15 cent.

gennem APO-systemet var langt billigere og hurtigere. Det var godt nok ikke tilladt officielt, men som vennetjenester brugt i stor udstrækning.

Afsenderen Edmund Nielsen (antagelig ansat ved teletjenesten under Grønlands Tekniske Organisation) benyttede APO-systemet ved hjælp af c/o den danske forbindelsesofficer jf. afsenderadressen øverst på brevets forside. Brevet er frankeret med 15 cent, hvilket er US-taksten for oversøiske luftpostforsendelser under ½ oz. Annulleringen sker med et af de talrige stempler, der er anvendt på basen gennem årene. Maskinstempel: "ARMY-AIR FORCE POSTAL SERVICE, APO 23, APR 16 / 1954 / 3PM".

Så vidt et helt ordinært brev

1. SYDPÅ, fra Thulebasen til Rom. Ankomststemples med maskinstempel på bagsiden: "ROMA POSTE A.D. 20 IV 1954".

Et laset brev

Niels J. Jensen

Stempler er fascinerende! Min Thule-samling, hvorfra dette brev stammer, drejer sig i høj grad om stempler. I det følgende forsøger jeg at illustrere, hvordan forskellige stempler kan berette en historie.

Brevet er oprindelig afsendt fra den store amerikanske Thule Air Base i Nordvestgrønland, anlagt 1952-53 nær Knud Rasmussens gamle handelsstation. Her som på andre baser herskede det militære postvæsen APO forbeholdt det militære personel og enkelte autoriserede firmaer m.fl. Der blev alene anvendt amerikanske frimærker. Ved Thule fandtes også et grønlandsk postkontor, men at sende breve

Vores første køredag blev afholdt i september 2009 med stor succes. Dengang var det i stuen hos et af medlemmerne; men gruppen voksede hurtigt, og stuerne blev for små.

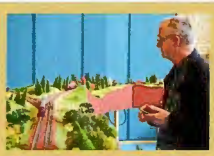
Allerede inden der var gået et år, havde vi lavet moduler til en bane på 20 meter med 3 stationer. Den hastighed har vi trods alt ikke kunnet holde siden; men der kommer jævnligt nye moduler til.

Successen ville ingen ende tage. Derfor blev det besluttet at lave en forening, og den stiftende generalforsamling blev afholdt 13. juni 2010 omkring et år efter vores første møde.

Foreningens formål er at være samlingspunkt og forening for modeltogsinteresserede personer M/K, der vil køre med modeltog i skala 1:87 (H0) inspireret af det tyske modulkoncept "FREMO" (Freundeskreis Europäischer Modelleisenbahner e. V.), opbygget med Märklin-skinner type K eller C eller tilsvarende skinner af andet fabrikat. Vores moduler og vort rullende materiel dækker alle tidsepoker fra jernbanens barndom til nutiden.

Foreningens formål er tillige at øge medlemmernes viden gennem temamøder og foredrag, samt gensidige klubbesøg og klubtræf såvel indenlands som udenlands. Herudover er formålet at dyrke fællesskab gennem bygge- og køredage, samt hjælpe medlemmerne med deres byggeprojekter. Foreningen er for alle, der kan tilslutte sig foreningens formål, og som vil deltage positivt og aktivt i foreningens arbejde.

Martin Høj Dahl,
Formand for 3modul.dk
Hjemmeside: www.3modul.dk

Et af klubbens medlemmer i aktion.

DSB S-tog og regionaltog type MR.

DSB diesellokomotiv MY1140.

DSB damplokomotiv N202 foran godstog.

ADVOKAT (H) JOHAN SCHWARZ-NIELSEN

Telefon 45 81 85 87, Mail johan@schwarz-nielsen.dk

Biskop Svanes Vej 5, 3460 Birkerød

Juridisk assistance ved fx **retssager,** køb af alle slags **fast ejendom, inkasso, kontrakter, ejendomsadministration, selskabsret, lejeret, straffesager og testamenter**

DANSKE FILATELISTERS FÆLLESFOND

ØNSKER HJERTELIGT TILLYKKE

Fondens formålsparagraf er:

1. At støtte, fremme og udbrede kendskabet til filatelien i Danmark
2. At støtte afholdelse af frimærkeudstillinger
3. At støtte udgivelsen af filatelistisk litteratur
4. At støtte andre filatelistiske arrangementer
5. At støtte og fremme interesse for danske frimærker i udlandet

KONTAKTPERSON: **Morten Pieper**
Ved Lindelund 58, 2605 Brøndby, Tlf.: 36 47 08 48, E-mail: morten@pieper.dk

Med sporvogn langs Øresund

Af Peter Michaelsen

Strandvejen udfor Charlottenlund. Hestesporvogn på Strandvejen på vej mod Klampenborg. Det er en åben vogn med konduktøren stående på et trinbræt langs vognsiden. Kortet er stemplet Kjøbenhavn KKB 20. 1. 04 3-4 E(ftermiddag). Ankomststemplet viser, at brevet er bragt ud samme dag på 6. ombæring i Strandgade på Christianshavn. Den gang var postvæsenet lige så hurtig, som en sms er i dag. Og postkortet kunne gemmes i et album.

Sporvej fra Frederiksberg gennem byen til Klampenborg

I 1863 åbnedes Nordens første sporvej fra Frederiksberg Runddel til Sankt Annæ Plads. To år senere forlænges hestesporvejen gennem byen og ad Østerbrogade til Jagtvej. I 1868 forlænges linjen ad Strandvejen til Slukefter. Samtidigt anlægges der flere andre sporvejslinjer i København. I 1883 er der lagt skinner i Strandvejen til Klampenborg, og man indsætter sporvogne trukket af små dampmaskiner på strækningen Trianglen-Klampenborg. Dampsporvognene blev straks populære og bragte københavnerne til Dyrehaven, Bakken og stranden ved Bellevue. Desværre skræmte dampmaskinerne heste, så hestevogne kør-

te galt og folk kom til skade. Hestetrukne sporvogne blev sat ind på linjen i 1892. Tuborg-Klampenborg Elektriske Sporvej overtager linjen, og strækningen elektrificeres etapevis i 1903. Fra den 1. januar 1904 kører der eklektiske sporvogne til Klampenborg.

Med linje 4 fra Hvidøre til Klampenborg

I 1902 indførtes der linjenumre og linjeskilte. Det blev linje 4 med hvide skilte med grøn tekst, der kom til at køre på strækningen Rådhuspladsen-Klampenborg. Hvis man leder efter postkort, der gengiver sporvogne på Strandvejen, opdager man hurtigt, at det er strækningens nordligste 600 meter, der har vakt postkortproducenternes interesse.

Strandvejen med Hvidøre.
Et meget fotograferet postkortmotiv er ejendommen Hvidøre ved pynten af samme navn. Ejendommen, der ligger på vestsiden af Strandvejen, er opført i 1872. Hvidøre blev i 1906 erhvervet af Christian den 9's døtre dronning Alexandra af England og kejserinde Dagmar af Rusland. Der er ikke megen trafik at se på vejen. Vogn 539 er på vej mod Klampenborg og cyklen må trækkes, når man har lang kjole på. Kortet er stemplet København N 8. 8. 1910 2-3 E.

Parti af Strandvejen ved Klampenborg.
På dette billede ser vi mod nord. Muren til venstre er muren ved Hvidøre, og vejen til venstre er Emiliekildevej. Sporvognen holder ved et stoppested. Den bagerste vogn er en åben bivogn med træsæder på tværs i hele vognens bredde. I baggrunden over bugten ses bebyggelsen ved Bellevue.

København, Klampenborg. Udsigt fra Emilias Kilde står der øverst på postkortet. Det er nu ikke så meget af udsigten man ser på kortet, men det er et godt billede af linje 4, der holder ved stoppestedet og venter på, vognen fra nord har passeret. Der var nemlig kun dobbeltspor ved stoppestederne. Vogntoget består af en motorvogn, hvor på man kan læse linjeskiltet og destinationen Klampenborg. Der er to bivogne, en åben og en lukket. Den bagerste vogn er en tidligere hestesporvogn. I årene 1901-1909 leverede vognfabrikken Scandia i Randers 75 åbne bivogne til København. De åbne vogne var især populære på udflugtslinjerne om sommeren. 31 af de åbne vogne blev solgt til Finland i 1939 til brug ved de olympiske lege i 1940 i Helsinki. Det OL blev ikke til noget på grund af anden verdenskrig, så vognene blev skrottet.

Klampenborg.
Så er vi nået frem til endestationen, der var en sporsløjfe nærmest på stranden ved Bellevue. Vogn 526 fra De københavnske Sporveje er klar til at køre tilbage mod Rådhuspladsen. Vognstyreren står på den åbne forperron og de to konduktører står og snakker ved siden af vognen. Flaget er hejst på badeanstalten, og i billedes baggrund kan man se bakken op til Hvidøre. Kortet er sendt 13. 9. 1907 fra Klampenborg til Østerbrogade.

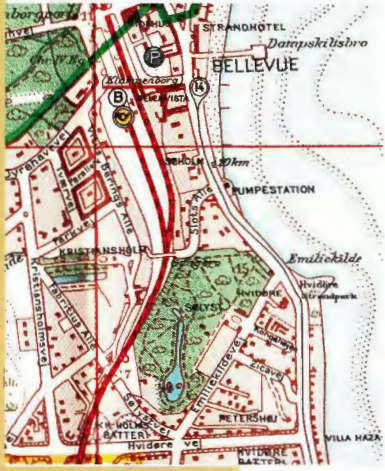

Dampskibsbroen ved Bellevue.
Lidt nord for sporsløjfen lå Bellevue Strandhotel, der blev opført i 1896. Ved hotellet var der en dampskibsbro. Der var fra 1850'erne dampskibsruter fra København til Helsingør og Helsingborg, med anløb ved bl.a. Dampskibsbroen ved Bellevue. Skibsbroen var i brug til en gang i 1960'erne af rutebåde til Landskrona. Det var ikke kun med skib og sporvogn, man kunne komme til Klampenborg. Jernbanen København-Klampenborg åbnede for trafik i 1863, og i 1897 åbnedes Kystbanen.

FDC 1996.

I 1994 udkom der fire frimærker med sporvogne. Frimærkerne er tegnet af Bo Bonfils, der også har tegnet frimærker med tog og skibe. Postvæsenets førstedagskuvert har en illustration af Bo Bonfils, og hvad viser den? En sporvogn på Strandvejen ved Emiliekildevej i 1920'erne. Linje 4 kørte til Klampenborg indtil 1908. Derefter blev det linje 14, der kørte til Klampenborg til 1951. Trolleybus linje 27 overtog strækningen Hellerup-Klampenborg og kørte til 1971. Siden da er den kollektive trafik på Strandvejen blevet klaret af almindelige busser.

Udsnit af Kort over København og nordlige Omegn udgivet af Geodætisk Institut i 1933. Vendesløjfen for sporvognene er markeret med linjetallet 14 og linjen vist med en sort streg på Strandvejen. Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering samt Geodatastyrelsen har copyright på kort udgivet af Geodætisk institut, men de må frit gengives.

Dansk Vestindien – set på postkort

Af Jens Bruhn, lærer og S-kommunalbestyrelsesmedlem i Rudersdal kommune

Sådan nogenlunde samtidig med at Birkerød Frimærkeklub fejrer sit 75 år jubilæum er det 100 år siden, at danskerne den 14. december 1916 gik til folkeafstemning for at tage stilling til, om Danmarks sidste tropekolonier skulle sælges til USA.

I anledning af disse to mærkedage, synes jeg, at det er på sin plads at tage en rundtur på disse tropiske øer, fortalt ved hjælp af postkort fra slutningen af 1800-tallet og frem til afståelsen den 31. marts 1917.

Ideen er at vise udvalgte lokaliteter på øerne, som ikke blev besøgt af malere og fine fotografer, men de gamle motiver kan stadig vises fornemt ved hjælp af datidens postkort.

Postkort som samleobjekt

I tiden fra 1890'erne frem til afslutningen af Første Verdenskrig var det den helt store dille at samle på postkort.

Kortene blev sat ind i særligt fremstillede albummer, så man kunne holde orden på sin samling.

Da samlerinteressen faldt, blev albummerne og kort gemt væk i skuffer og skabe, og mange blev siden smidt ud, men heldigvis har mange kort overlevet helt op til vor tid.

I løbet af de seneste årtier har det atter været populært at samle på postkort, fordi det er blevet en anerkendt metode at benytte postkort som illustrationer, når der skal fortælles lokalhistorie.

En del af de anvendte kort stammer fra N. N. Westergaard, der var sognepræst i Frederiksted fra 1904-11. Han sendte mange kort hjem til sin kone i Danmark, hvor hustruen af helbredsmæssige årsager opholdt sig, fordi hun ikke kunne klare øernes tropiske klima.

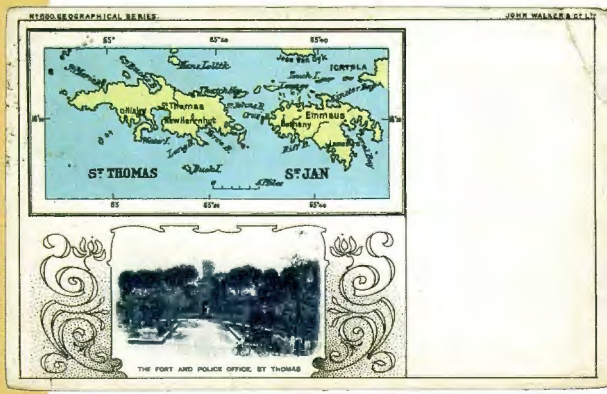
Om Dansk Vestindien

Da danske købmænd slog sig ned i Vestindien i midten af 1600-årene, var det deres idé at anvende trekanthandlens metode. Det betød, at en handelsrute blev etableret, hvor våben, landbrugsredskaber og andre forarbejdede varer fra Danmark blev sejlet til den danske handelsstation Christianborg i det nuværende Ghana. Her blev varerne solgt, og for fortjenesten købtes slaver. De blev sejlet til de vestindiske øer, hvor afrikanerne blev solgt som slaver. For de indkomne midler købte købmændene sukker, tobak og bomuld, som blev sejlet hjem til Danmark.

Frem til Napoleonskrigene gik handlen almindeligvis udmærket, men da europæerne på det tidspunkt begyndte at anvende sukkerroer til fremstillingen af sukker, begyndte det at knibe med økonomien for plantageejerne og købmændene. Samtidig ændredes holdningen til slaveriet, og den 7. juli 1848 blev slaveriet ophævet i Dansk Vestindien.

I tiden efter slavernes frigivelse udviklede de vestindiske øer sig efterhånden til at være en stor underskudsforretning for den danske stat. Derfor opstod der allerede i 1860 overvejelser om at sælge øerne til USA, som var øernes altdominerende handelspartner.

Befolkningens utilfredshed over de sociale og økonomiske forhold udløste et oprør blandt landarbejderne på Sct. Croix i 1878.

Kort 1.
Kort over St. Thomas og St. Jan
Dette litografiske kort viser de to caribiske øer St. Thomas og St. Jan – to ud af de tre øer, som var i dansk besiddelse fra 1666 til 1917. En tredje ø, St. Croix, som Danmark havde købt af Frankrig i 1733, hørte også med til det lille danske kolonirige. Under landkortet ses havnebyen Charlotte Amalies fort, som i 1874 fik tilføjet et indgangsparti i nygotisk stil. Ved denne lejlighed blev fortet hovedsæde for politiet og øens arresthus. Kort fra ca. 1900, John Walkers & Co.

Kort 2.
Indsejlingen til Charlotte Amalie
Takket været en næsten lukket naturhavn havde byen en af Vestindiens bedste havne. Selv i orkantiden var den en næsten sikker ankerplads for skibene. Havnen havde yderligere status som frihavn, og fik derfor en umådelig stor betydning for transithandlen i hele det caribiske område. I baggrunden ses de højdedrag, som byen er opført på. Fra venstre Frenchman's Hill, Denmark's Hill og Government Hill. Litografisk kort fra ca. 1895, ukendt kunstforlag.

I 1902 var et salg af øerne til USA lige ved lykkes, men fordi der i Landstinget opstod stemmelighed ved afstemningen om salget, faldt forslaget.

Med åbningen af Panamakanalen i 1913 blev Charlotte Amalies havn på øen St. Thomas yderst attraktiv, set med militære øjne. USA ville forhindre, at øerne kom i tysk besiddelse, hvorfor man genåbnede forhandlingerne om USA's køb af øerne. Forhandlerne blev i 1916 enige om pris og vilkår, og efter en dansk folkeafstemning i 1916 blev øerne solgt til

Kort 3.
Værftet og toldkammeret i Charlotte Amalie
I havnen var der en flydedok og et værksted, som ejedes af "The St. Thomas Dock Engineering and Coaling Co. Ltd.", som ses i forgrunden af billedet. Bag værftet bemærkes Told-, havne- og postbygningen ved Kings Warf. Bygningen var opført i to etager af købmand og entreprenør C. Alverty, og fra 1865 blev huset udlejet til etaterne. Bygningsværket fik en harmonisk facade med seks høje buer ud mod den nyanlagte Toldbodgade. Håndkoloreret kort fra ca. 1910, Stenders Forlag.

Kort 4.
Der slæbes kul ombord
I Charlotte Amalie – i daglig tale blot benævnt St. Thomas – som blev anløbet af mange skibe, i 1909 af 690 større fartøjer, etablerede flere større rederier vandcisterner og kuloplag på havnen. Når skibene skulle bunkre kul arbejdede mange farvede mænd og kvinder som kulslæbere. Arbejdet var uhyre anstrengende, men bedre betalt end markarbejdet.
Håndkoloreret kort fra ca. 1910, Stenders Forlag.

USA for 25 millioner dollars, hvilket svarede til 100 millioner i datidens kroner. Ørnes befolkning blev derimod ikke spurgt, om de støttede salgstankerne, men sandsynligheden taler for, at de lokale også havde støttet tanken om salget, da Danmark bestemt ikke havde formået at sikre ordentlige levevilkår for vestindierne.

Den 31. marts 1917 blev Dannebrog strøget over øerne, og Stars and Stripes gik til tops – nu over US Virgin Islands.

Kilder:
danmarkshistorien.dk, Aarhus Universitet.
Torben Geill, Kongelige danske brev-contoirer og post-huse på St. Thomas,
Nordisk Filatelistisk Tidsskrift, nr. 1, 1981
Tyge Hvass, Dansk Vestindien, Ældre Nordisk Architektur, 1925

Kort 5.
"Det Lindske Hus" i Charlotte Amalie
Huset i Nørregade 40 blev opført omkring år 1800. Bygningen har været benyttet til forskellige formål, bl.a. som sæde for det engelske postagentur i årene 1862 til 1877. Da Dansk Vestindien den 1. september 1877 indtrådte i den internationale postunion, var en udvidelse af posthuset i Charlotte Amalie påkrævet. Al post skulle fremover udelukkende frankeres med dansk-vestindiske frimærker, hvorfor det engelske posthus i byen måtte nedlægges. Fordi den dansk-vestindiske postmængde steg betydeligt, lejede det kongelige danske postvæsen sig ind i bygningen frem til 1907. Siden blev huset købt af den lutheranske kirke og anvendt som missionshuset "Bethania".
Kort fra ca. 1905, Edw. Frass.

Kort 6.
"Viking" og tyske krigsskibe ved St. Thomas.
Skonnerten "Vigilant" opretholdt post- og passagertrafikken mellem øerne indtil 1905, hvor ØK's motorskonnert "Viking" overtog hvervet med to ugentlige forbindelser mellem øerne.
Befolkningen var godt tilfreds med det hurtiggående skib, men efter et havari i 1911 og senere grundstødning ved St. Thomas, besluttede man at trække skibet hjem til Danmark, hvor det blev solgt til et rederi i Ærøskøbing. Det forliste endeligt ved Anholt i 1915.
Det var de tyske orlogsbesøg på øerne, som var en medvirkende årsag til, at USA købte øerne.
Håndkoloreret kort fra ca. 1907, Edw. Frass.

Kort 7.
Landingspladsen ved Frederiksted
Kun Charlotte Amalie havde en egentlig havn. I Christiansted og Frederiksted fandtes kun anløbsbroer, hvorfra man ved hjælp af lægterne kunne laste og losse gods fra de ankerliggende skibe. Nogle af disse ses på reden. Landingspladsen var et yndet samlingssted for byens indbyggere, som her kunne udveksle de sidste nyheder.
Kort fra ca. 1908, Mrs. R. D. Benjamin, Frederiksted, St. Croix.

Kort 8.
Liv på anløbsbroen i Frederikssted.
Fiskerne tørrer deres net på anløbsbroen og hele sceneriet følges opmærksomt af toldkontrollør V. Bay i sin selvkombinerede hvide tolduniform med datidens typiske danske embedsmandskasket på hovedet. På reden ses en stor ankerliggende damper, hvis last skal fragtes i land på mindre både og pramme. Fotografisk kort fra ca. 1912, Ovesen, Frederiksted.

Kort 9.
Toldkammeret i Frederiksted
Ved den smukke toldbygning har told- og postpersonalet taget opstilling foran fotograf Ovesens kamera. Til venstre ses toldforvalter Bjerg og toldkontrollør V. Bay. Derudover bestod personalet af to toldassistenter, en fuldmægtig og en kontorist.
Da toldboden også fungerede som postkontor havde toldforvalteren også embedet som postmester. Postpersonalet var et postbud, fire rorskarle og to vagtmænd.
Fotografisk kort fra ca. 1910, Ovesen, Frederiksted.

Kort 10.
Den kongelige postvogn
Postvognen, der besørgede transporten af breve og pakker mellem Christiansted og Frederiksted, klarede den 25 km lange tur på to timer, takket være de gode veje på øen.
Kort fra ca. 1905, ukendt kunstforlag.

Kort 11.
Guvernørboligen i Christiansted

Guvernørboligen i Christiansted mod Kongensgade. Guvernements-bygningen regnedes for en af Vestindiens smukkeste og mest helstøbte nyklassicistiske bygninger, selv om den blev bygget i tre etaper. De to underste etager stammer fra 1774, den øverste fra 1862. Trappepartiet i gavlen er opført omkring 1850, vistnok efter militærarkitekten, løjtnant Gjellerups tegninger. Midt i husets hovedetage lå kolonialrådssalen med sine lange rækker af døråbninger på hver side af gallerierne. Stueetagen rummede kontorer. Fotografisk kort fra ca. 1912, ukendt kunstforlag.

Per O. er 58 år og bor på Stevns. Han har arbejdet som illustrator og billedkunstner siden 1986, og er anderkendt både i ind- og udland. I år er han kunstner bag årets Julemærke.

Julemærkehjemmene
Her bliver børn – børn igen

Magisk strøg over Julemærket 2016

Du er ikke alene, hvis du synes godt om de danske omslagsillustrationer til Harry Potter-bøgerne. Faktisk blev de, i skarp konkurrence med illustrationer fra nogle af klodens bedste bogillustratorer, kåret til verdens bedste af Harry Potter fans verden over. Manden bag er den danske illustrator og billedkunstner Per Oluf Jørgensen eller Per O., som han selv foretrækker at kalde sig. En produktiv herre, som arbejder for en lang række forlag og blandt andet står bag de årlige plakater til Eventyrteatret.

I år kan 58-årige Per O. føje en ny titel til cv'et, nemlig kunstner af Julemærket 2016. Om det at tegne årets Julemærke siger Per:

"Listen af meget dygtige kunstnere, der har tegnet Julemærket i årenes løb, er lang. Så blot det at blive spurgt føles ærefuldt, men også skræmmende. Samtidig har jeg rigtig stor respekt for Julemærkefonden og det arbejde, de udfører og har udført i så mange år. Det er virkelig en ære blot at være med i et hjørne af det projekt."

Motivet afsløres 31. oktober
Motivet for årets Julemærke afsløres af Julemærkefondens protektor, H.K.H. Kronprinsessen, den 31. oktober – få dage før åbningen af TAK16, så det er en frisk nyhed, vi kan vise på udstillingen.

Uanset krig, fred og konjunkturer op eller ned, er der hvert år siden 1904 udgivet et Julemærke til støtte for børn på Julemærkehjem. I år er det derfor Julemærke nummer 113 i en ubrudt række, og mon ikke det bliver et magisk et ...?

Derfor er vi i Julemærkefonden meget glade for at kunne præsentere Per O. på TAK16, idet han vil være til stede på vor stand lørdag d. 5/11 2016 kl. 12-14.

Du kan læse mere om Per O. og se eksempler på hans illustrationer på www.per-o.dk

Du kan læse mere om Julemærket og Julemærkehjemmene på www.julemaerket.dk

Fakta, Julemærkefonden
- Driver de fire Julemærkehjem i Danmark
- Hvert år får 750 børn et ophold på et Julemærkehjem
- Børn på Julemærkehjem kæmper med mistrivsel, mobning, ensomhed og lavt selvværd
- Salget af Julemærker dækker cirka en tredjedel af omkostningerne til Julemærkehjemmene
- Julemærkehjemmene modtager 4,5 % i offentligt tilskud
- Læs mere på julemaerket.dk

Kilde: Julemærkefonden

Königsberg Preußen ca. 1817-1875

Stempler på forsendelser

af Jørgen Kluge

Königsberg blev grundlagt af Den Tyske Orden, der byggede en borg i 1255. Byen er opkaldt efter Kong Ottokar II. af Bøhmen, der kom til området med korsfarerene i 1283. Königsberg blev hovedstad fra 1457 i staten under den Tyske Orden. Preussen kom i personalunion med Brandenburg i 1618 under Kurfyrsterne Hohenzollern. I 1701 blev Brandenburg og Preussen udråbt som kongeriget Preussen ved kroningen af Friederich III. Det oprindelige Preussen blev fra 1772 benævnt som Østpreussen. Efter det Tysk-Romerske Riges fald i 1806 blev området en del af den tyske konføderation (Deutscher Bund) 1815-1866 og indtil 1871 under det Nordtyske Forbund (Norddeutsche Bund), derefter var området under det tyske Kejserrige med Königsberg som hovedstad.

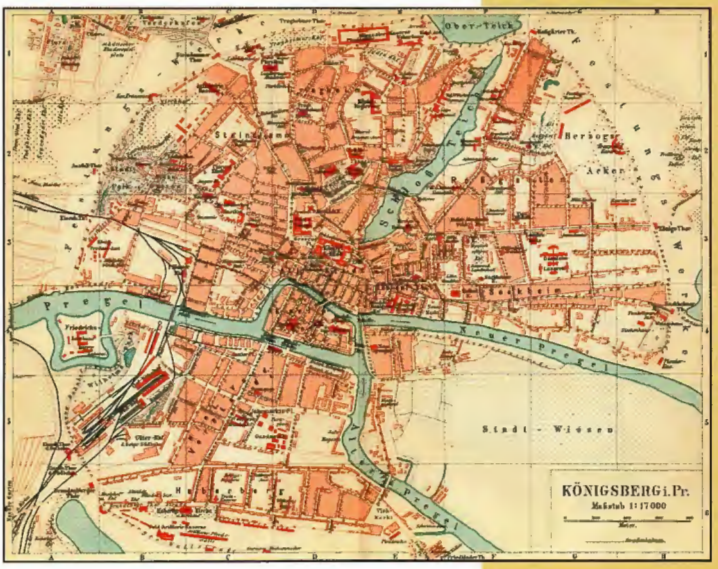

Fig. 1. Byplan for Königsberg Preußen, ca. 1895.

Philosoffen Emanuel Kant er født og levede hele sit liv i Königsberg. Byen havde et universitet, der var et uddannelsescenter specielt for matematik. Med færdiggørelsen af den tyske østlige jernbane (Ostbahn) i året 1857 blev Königsberg forbundet med Berlin og de øvrige tyske områder. Königsberg blev et jernbanekundepunkt for hele det nordøsteuropæiske handelsområde. Byen blev svært beskadiget i 2. Verdenskrig, hele den historiske bymidte med slottet, domkirken, det nye universitet og det gamle havnekvarter blev fuldstændig ødelagt. Den 9.4.1945 overgav byen sig til de sovjetiske styrker, på dette tidspunkt var der ca. 110.000 tyskere tilbage. I 1948 blev de resterende ca. 25.000 udvist til Vest- og Østtyskland. Byen har nu det russiske navn Kaliningrad.

Forsøgsstempel

Der kendes to breve, der er stemplet "Königsberg Pr.", det er henholdsvis den 19.7. og 26.8.1806. Stemplet er et enkeltlinje stempel 57,4 mm langt og "K" er 6 mm og de resterende bogstaver er 5 mm høje. At der kun kendes to breve med dette stempel kan være, at der er tale om et kortfristet forsøg, og måske har Generalpostkontoret forbudt brugen af stemplet. Det viste aftryk, fig. 2 er ikke et aftryk af originalstemplet, men en rekonstruktion.

KÖNIGSBERG PR

Fig. 2. Rekonstruktion af forsøgsstemplet (størrelse ca. 80%).

Linjestempler

Ved en bekendtgørelse af 23.12.1816 blev det bestemt at alle forsendelser til udlandet fra samtlige Kongelige Preussiske Postkontorer skulle afstemples med afsenderbynavn og dato. En ny bekendtgørelse af 7.2.1817 kundgjorde, at fra 1. marts 1817 skulle alle forsendelser afstemples med afsendelsessted og dato, herunder også indenrigske forsendelser.

Stemplerne var i to linjer med bynavnet øverst og derunder en dato med tal for dagen, og en afkortelse af måneden i bogstaver, stemplerne var uden årstal. Königsberg Pr. stemplerne kom i flere typer. En typeinddeling er i 5 typer, hvor type 1 er brugt fra 1817 til 1819, type 2 fra 1817 til 1829, type 3 fra 1820 til 1828, type 4 og 5 begge fra 1825 til 1831. Denne opdeling er med meget stor usikkerhed; der kan også være flere typer. Fig. 3 er en type 4, men med lidt kraftigere bogstaver end de andre typer. Fig. 4 er formentlig type 5 brugt på en forsendelse sendt mellem 1825 og 1828.

Fig. 3. Type 4 (?).

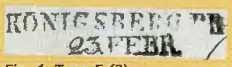

Fig. 4. Type 5 (?).

Fig. 5. 1. vægtklassebrev til Bordeaux, Frankrig. Type 1 eller 2.

Fig 5a. Linjestempel i 70% størrelse.

Fig 5b. Grænseovergangs-stempel PRUSSE PAR FORBACH.

Fig 5c. C.P.R.5. (Correspondance Prussienne du Rayon 5).

Fig. 5 viser et brev sendt den 4.10.1822 til Bordeaux i Frankrig med et linjestempel. Porto 23 Decimes, heraf 13 Decimes til Preussen og 10 Decimes til Frankrig. Det preussiske område var opdelt i 5 Rayons for forsendelser til Frankrig. Königsberg Pr. lå i 5. Rayon, brevet er derfor stemplet med C.P.R.5. (Correspondance Prussienne du Rayon 5). Brevet er afstemplet med grænseovergangsstempel PRUSSE PAR FORBACH. Forbach var grænsebyen, hvorfra den franske porto blev beregnet efter hvor mange kilometer der var til bestemmelsesstedet.

Runde stempler

Til afløsning for de store linjestempler blev der fremstillet et lille rundt stempel, 18-20 mm Ø. Stemplet blev benævnt "Fingerbølstempel". Stemplerne blev brugt fra omkring 1830 til slutningen af 1840'erne. De første stempler havde indskriften KÖNIGSBG Pr, klokkeslæt i forlængelse af teksten og dato i midten af stemplet, fig. 6. I 1835 kommer et stempel hvor bynavnet "KÖNIGSBERG PR." er skrevet helt ud, Klokkeslættet er flyttet til bunden af stemplet og datoen i midten, fig. 7. I et tilsvarende stempel er der sat et "M" ind efter klokkeslættet, fig. 8. Stregen mellem datocifrene mangler ofte enten delvis eller helt. Fig. 9 (næste side) viser stempeltypen på et indenrigsbrev sendt til Danzig den 9.6.1848, porto 2½ Silbergroschen for brev indtil ¾ lot (ca.12 gram) sendt mellem 15 og 20 mil (112-150 km). Portoen var gældende fra 1.10.1844 til 30.9.1848.

Fig. 6.

Fig. 7.

Fig. 8.

Fig. 10.

Fig. 11.

Fig. 12.

Fig. 13.

Fig. 14.

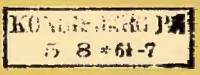

Fig. 15. (Rekonstruktion).

Fig. 9. 1. vægtklasse indenrigsbrev sendt 9.6.1848 til Danzig.

I midten af 1840'erne kommer det første store dobbeltringstempel, 25-28½ mm Ø. Stemplet har indskriften KÖNIGSBERG. PR., dato og klokkeslæt, ingen årsangivelse, fig. 10. Der kommer samtidig flere enkeltringstempler med forskellig indskrift Königsberg Pr. Et stempel med KONIGSBERG Pr., det ser ud som om at der ikke er prikker over O, fig. 11 og 12, det sidstnævnte er der samtidig et "A" (Abend) efter klokkeslæt angivelsen. Et stempel har fået et "I." mellem KOENIGSBERG. og PR. også med "A" efter Klokkeslættet, fig. 13. Et nyt dobbeltringstempel med indskrift: "KOENIGSBERG PR:, den indre ring har større diameter end det tidligere dobbeltringstempel, fig. 14. Stemplerne blev benyttet helt ind i 1870'erne.

Rammestempler

I slutningen af 1840'erne fremstilles rammestempler med teksten KÖNIGSBERG PR. / dato og klokkeslæt, fig. 15 (rekonstrueret). Stemplerne findes med forskellig skrivemåde af bynavnet som KOENIGSBERG I/PR og KÖNIGSBERG I PR. Stemplerne er i størrelsen ca. 35x10/12 mm, teksten er i to linjer.

Nummerstempel

Samtidig med indførelsen af frimærker i Preussen fremstilles også nummerstempler til annullering af frimærkerne. Byerne får nummer efter alfabetisk

Fig. 16. Brev sendt til Breslau, porto 3 Sgr. for brev indtil 1 lot, sendt over 20 mil.

Fig. 16a. Sidestempel.

Fig. 16b. Nummerstempel 742.

rækkefølge. Königsberg Pr. får således nr. 742. Der kendes 8 forskellige typer af cifrene, der er meget svære at skelne fra hinanden. 742 nummerstemplet kendes brugt fra 1850 til 1859. Forsendelserne skulle samtidig sidestemples med et bynavn, fig. 16.

Hesteskostempel

I lighed med andre byer fik Königsberg også et Hufeisen (Hestesko) stempel. Stemplerne kom i tre forskellige typer med forskellig indskrift. De to af dem har indskriften KÖNIGSBERG PR.P.A., samt dato og klokkeslæt, Det ene stempel har desuden et "i" mellem bynavn og Pr. Det tredje stempel har indskrift: KÖNIGSBERG i PR.P.A. OST BHF. (Post Amt Ost Bahnhof), fig. 17. Stemplerne var kun i brug i meget kort tid, de kendte brugstider er mellem 16.4.1873 og 11.7.1875. Pga. af den relative korte brugstid er forsendelser og løse frimærker ret ualmindelige. Hestesko stemplerne er samtidig meget eftersøgt og specialsamlet.

Fig. 17.

Jernbanepoststempler

Königsberg Pr. blev forholdsvis sent tilsluttet jernbanenettet. Den første linje, der blev åbnet, var mellem Königsberg og Marienburg, denne linje blev åbnet den 2.8.1853. Som tidligere nævnt blev Königsberg forbundet med det øvrige jernbanenet i 1857. Strækningen østpå til Eydkuhnen, ved den russiske grænse, via Insterburg, blev åbnet i 1860. Der kunne nu køres med jernbane fra den russiske grænse til landegrænserne i vest. Med udbygningen af jernbanenettet blev der oprettet Post-Ekspeditions-Kontorer, der fik deres egne stempler. Stemplerne var i de fleste

Fig. 18.

Fig. 19.

Fig. 20.

Fig. 21a. Postekspedition 4, Hovedbanegården.

Fig. 22.

Fig. 24.

Fig. 25.

tilfælde rammestempler med tre linjer med stationsnavn øverst, supplerende tekst i midten og nederst dato og klokkeslæt, datoen var indtil omkring 1870 uden årstal. Königsberg havde jernbanepostkontor nr. 11, der havde vekslende beliggenheder i byen. Flere af stemplerne havde nummeret med i teksten. Fig. 18 har indskriften KÖNIGSBERG I/P EIS.POST. BUR-11 (Eisenbahn Post Bureau 11). Stemplerne havde også forskellig stavemåde af bynavnet, fig. 19 og 20, men begge har BAHNHOF (banegård) i midterste linje. Hovedbanegården havde post ekspedition nr. 4, fig. 21, dette stempel har årstal med i dato betegnelsen. Postekspeditionen på Østbanegården (Ostbahnhof) blev åbnet den 1.1.1874 og fik postekspedition nr. 5. Strækningsstempler eller togstempler er i tre linjer uden ramme, fig. 22 viser et togstempel fra strækningen Königsberg-Marienburg. Forsendelsen er afstemplet i en postbureautogvogn. Et halvrundt stempel med indskrift KOENIGSBERG PR i buen og EISENB. POST-BUER. XI (Eisenbahn Post Büro) i nederste linje er et meget eftertragtet stempel, selv om stemplet ikke er særlig sjældent, bliver det betalt rimelig højt, fig. 23 (næste side). Brevet er desuden afstemplet på bagsiden med strækningsstempel Eydkuhnen-Bromberg hvor Königsberg lå på denne strækning, fig. 24. De mere almindelige ovale togstempler bliver først indført fra 1883.

Stadtpoststempler

Trelinjede rammestempler med indskrift KÖNIGSBERG PR. STADTPOST dato og klokkeslæt, fig. 25, bliver indført i 1865 til brug på 3 nye postekspeditioner. På tre stempler er der indsat et ciffer efter Stadtpost (1, 2, 3) samt et stempel uden nr.

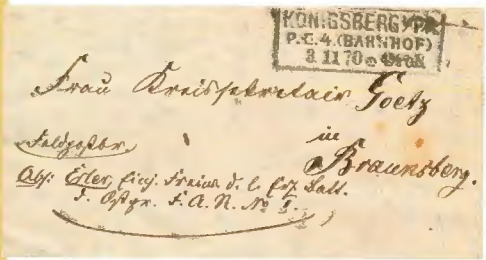

Fig. 21. Brev sendt til Braunsberg 3. 11. 1870.

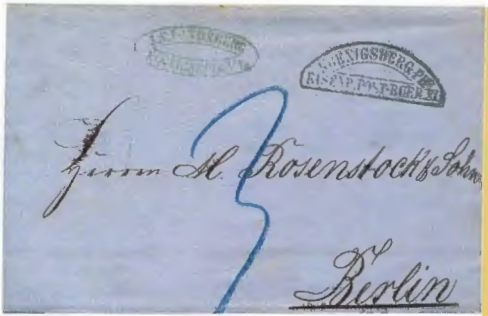

Fig. 23. Brev sendt til Berlin. Porto 3 Sgr. der blev opkrævet hos modtager.

Fig. 23a. Eisenbahn Post Büro XI.

Fig. 26 er en tryksag sendt til Italien den 27.9.1873, frimærket er annulleret med stempel på Stadtpost 1 beliggende Königsstrasse nr. 61. Stadtpost 2 var beliggende Sackheimer Hintergasse nr. 24 og Stadtpost Ekspedition 3 lå på Kleiner Domplatz nr. 1. Et cirkulært stempel med 2 ringe og indskrift St.P.R 20 med dato i midten og nederst № 1, 2, 3, 4 eller 5. Betydningen af denne tekst er uklar, et forslag er Stadtpost Revier 20, Stemplet forekommer mest på bagsiden af forsendelserne, der kan derfor være tale om, at det et ankomststempel, fig. 27 og 28 er henholdsvis med №. 2 og 4.

Fig. 27.

Fig. 28.

Franko-Stempel

Franko-Stemplet blev i slutningen af 1866 leveret til en række større byer i Preussen, stemplet var ikke et stempel til annullering af frimærker på forsendelser. Stemplet er et enkeltringsstempel med et "F" i fed skrift under bynavnet. Stemplet var i enten rød eller violet farve. F'et står for Franko. F-Stemplet blev

Fig. 26a. Stadtpost 1.

Fig. 26b. Paye Destination, betalt til modtageren.

Fig. 26. Sørgetryksag sendt til Napoli, Italien, porto ½ Gr.

Fig. 29.

Fig. 30.

Fig. 31.

Fig. 32.

Fig. 33.

benyttet til forsendelser, der blev betalt kontant ved indleveringen på posthuset. F-Stemplet blev forsøgsvis benyttet på større jernbanepostkontorer. Der blev ført en kontroljournal til afregning for de indbetalte portobeløb. Königsbergs Jernbanepostkontor får tildelt stemplet den 15.12.1866 og det bliver benyttet indtil 15.3.1875. Stemplet har desuden et "N" samt et ciffer 1 eller 2 i hver side ca. midt i stemplet. Stemplet med "N 1" blev benyttet til at afstemple brevforsendelser, og "N 2" til at stemple på brevforsendelser og pakkeforsendelser, fig. 29 og 30.

Udbringningsstempel

Udbringningsstempler bliver indført i Preussen 1826/27. Stemplet er et lille stempel på 15 mm Ø med indskrift "N dato 1", fig. 31. Senere kommer et større stempel med indskrift AUSG. (Ausgabe) øverst, i midten en dato og nederst № 1, fig. 32 eller et klokkeslæt, fig. 33. Stemplerne forefindes normalt på bagsiden af forsendelsen.

Benyttet litteratur:
Horst-Günter Benkmann: Königsberg (Pr.) und seinen Post
Feuser/Münzberg: Deutsche Vorphilatelie
Peter Feuser: Nachverwendete Altdeutschland-Stempel
Friedrich Wilhelm Thalmann: Zusammenstellung der Preussischen Poststempel nach Form und Zeitfolge, A. Aufgabestempel
Friedrich Wilhelm Thalmann: Zusammenstellung der Preussischen Poststempel nach Form und Zeitfolge, B. Ausgabestempel
P. Ohrt: Handbuch der Postfreimarkenkunde Abschnitt XIII Preussen
Friedrich Spalink: Die Deutschen Hufeisenstempel
Diverse artikler fra Wikipedia

Fig. 34. Slottet i Königsberg Pr.

Historien om et postkort

Niels J. Jensen

På en "turistekspedition" til Nordøstgrønland opankrede det chilenske ishavsskib "Antartic Dream" den 29. aug. 2011 nær mundingen af Mørkefjorden på positionen ca. 76°55 N, 20°20 W. Inde på kysten lå resterne af greve Eigil Knuths ekspeditionshus fra 1938. Det fik mig til at tænke over det velkendte postkort, og i særdeleshed annulleringsstemplet:

"HILSEN FRA DANSK NORDØSTGRØNLANDSEKSPEDITION 1938-39 81°50 18.5.39"

De kunne vel ikke ha' stemplet de mange postkort (og breve) på en hundeslæde eller i telt 550 km nord for Mørkefjorden? – selvfølgelig ikke! - men, hvor, hvornår og hvordan? Her er den historie jeg har forsøgt at stykke sammen.

Ekspeditionen var tænkt som et minde for Mylius Erichsens Danmarksekspedition 1906-08 til Nordøstgrønland og skulle på forskellig måde supplere det arbejde, der dengang blev udført. Desuden skulle der oprettes en radio- og vejrstation. Ledere var Eigil Knuth og Ebbe Munck, ekspeditionen finansieredes af fonde og bidrag fra private – også filatelisterne måtte holde for. Man afsejlede fra Trangraven på Christianshavn 19. juni 1938 med den tremastede motorskonnert "Gamma", ombygget for issejlads. Ombord var i alt 20 mand, 60 slædehunde, 7.000 postkort, 150 t gods, herunder materialer til et overvintringshus, samt en lille vandflyver.

Via Island nåedes kanten af pakisen 3. aug. Med god hjælp af observationer fra flyet trængte man gennem pakisen og nåede Danmarkshavn 18. aug. Da luftrekognoscering viste at sejlads længere nordpå var umulig pga. isforholdene, besluttedes at anlægge stationen ved nordkysten af Dovebugten nær mundingen af Mørkefjord, ca. 45 km VNV for Danmarkshavn. Man lossede i forceret tempo og den 22. aug.

startede "Gamma" på hjemrejsen gennem nyisen mod København, der blev anløbet 10. sept.

Tilbage var overvintringsholdet, der bestod af: Knuth, leder og arkæolog – Getting, botaniker – Sølver, kartograf – Nielsen, geolog – Bæk, telegrafist og tre grønlandske slædekørere Zakæus, Ove og Eli.

Huset blev rejst i løbet af tre uger, stationen indrettet, radiomasterne kom på højkant og meteorologiske instrumenter opstillet.

Fra midten af oktober kunne der slædes på havisen, og depotudlægning nordpå blev påbegyndt, og fortsatte når vejret tillod dette igennem den 3½ måneder lange mørketid. I begyndelsen af apr. 1939 startede de egentlige ekspeditioner nordpå:

Knuth og Eli med to hundespand udgravede og undersøgte eskimoruiner langs de nordlige kyster op til nordsiden af Amdrupsland på knap 81° N.

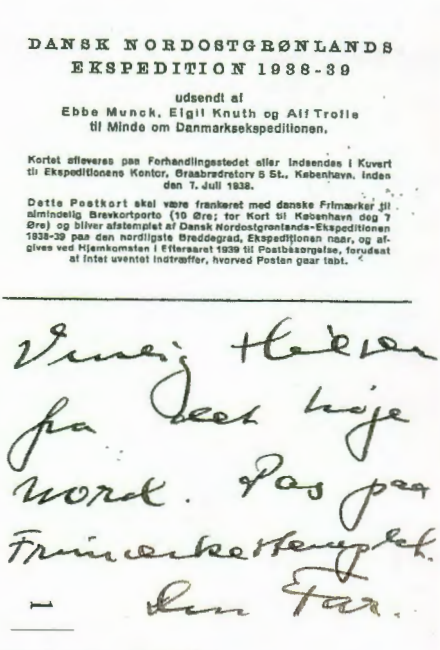
Sølver og Zakæus med et hundespand foretog opmåling af kysterne og de dybe fjorde nordpå. Resultatet var væsentlige korrektioner af det tidligere kortmateriale.

Nielsen og Ove med to hundespand nåede op forbi Nordøstrundingen til 81°50 N – stedet blev kaldt "Kap Prins Knud" efter ekspeditionens protektor. På rejsen blev gjort en række nye geologiske opdagelser. Tilbage på stationen var de meteorologiske observationer varetaget og videresendt af Bæk, og Gelting havde botaniseret i området ved Dovebugt.

I slutningen af juni 1939 var de tre slædehold tilbage i god behold, og henover sommeren fortsatte de forskellige faglige undersøgelser i Dove bugt. De medbragte postkort blev stemplet på stationen!

KGHs "Gustav Holm" med afløsningsmandskab samt Ebbe Munck, den anden ekspeditionsleder, anløb stationen 16. aug. 1939. På hjemrejsen anløbes Scoresbysund 31. aug., og Island nogle dage senere. På grund af krigstruslen blev "Gustav Holm" dirigeret retur til Østgrønland med forsyninger, de 3 grønlændere vælger at følge med til Angmagssalik. De øvrige ekspeditionsfolk med de stemplede postkort sejlede til København med damperen "Dronning Alexandrine".

Mørkefjord fungerede som vejr- og telestation indtil sommeren 1941 hvor den evakueredes på grund af krigen – men, det er en anden historie.

DANSK NORDOSTGRØNLANDS
EKSPEDITION 1938-39

udsendt af
Ebbe Munck, Eigil Knuth og Alf Trolle
til Minde om Danmarksekspeditionen.

Kortet afleveres paa Forhandlingsstedet eller indsendes i Kuvert til Ekspeditionens Kontor, Graabrødretorv 5 St., København, inden den 7. Juli 1938.

Dette Postkort skal være frankeret med danske Frimærker til almindelig Brevkortporto (10 Øre; for Kort til København dog 7 Øre) og bliver afstemplet af Dansk Nordostgrønlands-Ekspeditionen 1938-39 paa den nordligste Breddegrad, Ekspeditionen naar, og afgives ved Hjemkomsten i Efteraaret 1939 til Postbesørgelse, forudsat at intet uventet indtræffer, hvorved Posten gaar tabt.

Vinej Helen
fra det høje
Nord. Pas paa
Frimærkestemplet.
– Hun har.

Fig. 1.

Om det filatelistiske:

Som det fremgår af postkortet kunne interesserede købe det for Kr. 1, forsyne det med danske frimærker 7 henholdsvis 10 øre til København eller provinsen, påskrive adresse og en hilsen, og herefter returnere det til ekspeditionens kontor i København (Fig. 1). Annullering af frimærkerne ville ske med et stempel, der angav dato og den nordligst nåede breddegrad. Om alt gik vel, ville postkortene blive postbefordret efter ekspeditionens hjemkomst.

Ekspeditionen havde opnået Generalpostdirektoratets tilladelse, idet der ikke var anden postmulighed i området, postvæsenet havde endvidere udført og stillet annulleringsstemplerne til rådighed.

Fig. 2.

Som nævnt blev 7.000 postkort (og et mindre antal breve) stemplet på stationen ved Mørkefjord i juli 1939. Man havde to (ikke helt ens) stempler hvor midterbjælken var indstillelig. Her blev angivet den dag 18.5.39 hvor den nordligste bredde 81°50 blev nået.

Geologen Eigil Nielsen, hvis slædehold var nået derop, var den ivrigste "postmester". Ikke alene stemplede han hovedparten af kortene, han læste dem alle, han stemplede hvad som helst i sin iver – selv hundehvalpene blev annullerede.

Postkortene blev ankomststemplet efter hjemkomsten på 5 københavnske postkontorer 16-17 sep. 1939, (Fig. 2). Ekspeditionens stempler blev leveret tilbage til postvæsenet 28. nov. 1939.

Grønlandske frimærker var indført i 1938 ifølge bekendtgørelse af 17. sept. 1938. Dette var ikke gældende for Østgrønland hvor danske mærker stadig skulle benyttes indtil "– efter Afgangen af sidste Postlejlighed i 1939". De sidste ordinære afsejlinger fra Østgrønland var "Gertrud Rask" 3. rejse fra Scoresbysund 13. juli, og 4. rejse fra Angmagssalik den 20. sept.

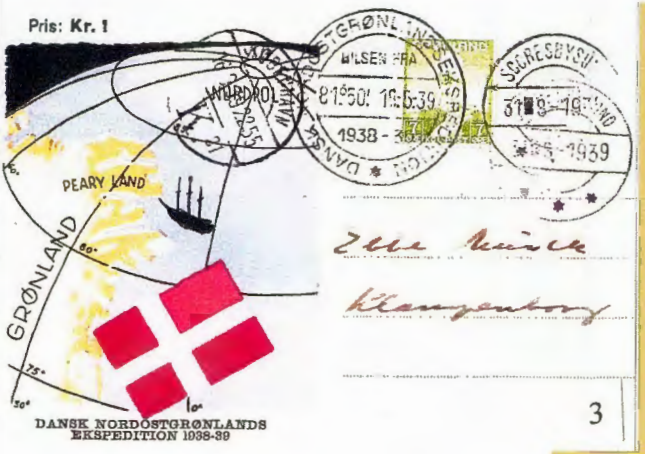

Fig. 3.

Formodentlig var det Ebbe Munck, der kom op med "Gustav Holm" for at afhente overvintringsfolkene, der medbragte et antal postkort, som ikke var solgt året før, og nu forsynet med nyindkøbte grønlandske frimærker. De blev adresseret til ekspeditionsdeltagerne, (et salg af disse kort var utvivlsomt tænkt som et bidrag til den slunkne ekspeditionskasse).

Scoresbysund blev anløbet på hjemrejsen, og en del af disse postkort blev stemplet her 31.8.1939 på trods af at dette ikke var et ordinært anløb og i modstrid med ovennævnte bekendtgørelse. "Gustav Holm" returnerede til Island og derfra til København hvor herværende postkort blev ankomststemplet 16.9.39 (Fig. 3).

Et mindre antal postkort gik med "Gustav Holm" fra Island tilbage til Angmagssalik hvor de blev stemplet 20.9.1939 og efterladt her. Fra dette tidspunkt var der ikke mere forbindelse til Danmark, og disse postkort er sammen med øvrige førstedagsbreve gået til Vestgrønland året efter med kystskibet "Søkongen" (Thulestationens tidligere skonnert), og herfra via Amerika til Europa antagelig via Ivigtut, New York, Bermuda og Lissabon. Jf. gennemgangsstemplet (Ae)

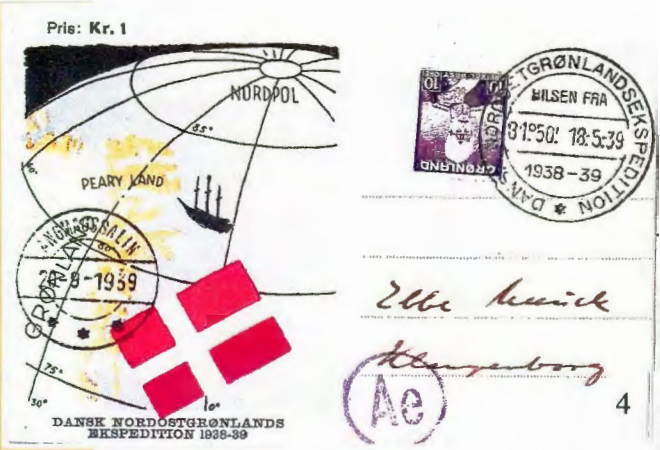

Fig. 4.

passerede postkortet den tyske censur i Frankfurt (Fig. 4).

Kortene ankom først til København 5. nov. 1940 efter en rejse på mere end et år, men er ikke ankomststemplet her.

Kilder:
Eigil Knuth, "Under Det Nordligste Dannebrog"
Peter Schmidt Mikkelsen, "Nordøstgrønland 1908-60"
GF 6, "Grønland 1997, Poststempler efter 1938"
Jens Fynbo, "Grønlands Postvæsen"
Tidsskriftet GRØNLAND
Kristian Hopballe, "Grønland, Censurpost under anden verdenskrig"

Dansk Posthistorisk Selskab

Ny inpiration....
Mere samleglæde...
Prøve noget nyt....

Døren til et skatkammer af viden:

- Inspirerende møder
- Posthistorisk Tidsskrift
- www.DPHS.dk
- Posthistorisk dag
- Auktioner
- Samlinger på nettet
- Enestående leksikon

Bliv medlem af Dansk Posthistorisk Selskab

Kontakt for medlemskab:
Finn Skriver Laursen
Tlf: **75 65 81 39**
fsl@dphs.dk

www.dphs.dk

TAK16 Udstillingskatalog 2016
Udgivet i anledning af klubbens 75 års jubilæum 2016
og afholdelse af National frimærkeudstilling
Copyright © Birkerød Frimærkeklub

Ansvarshavende redaktør: Niels Kristian Hansen
Layout og grafik: Kjeld Kluge
Tryk: Knudtzon Graphic
Oplag: 6.000
ISBN 978-87-88688-78-8

Udgivet af Birkerød Frimærkeklub
v. formand Finn Parbst, Storevang 40, 3460 Birkerød,
www.birkefrim.dk
i oktober 2016 i anledning af National udstilling TAK16

Udgivelsen af kataloget er velvilligt støttet af VELUX FONDEN

VELUX FONDEN er en almennyttig fond, der støtter videnskabelige, kulturelle, sociale og miljømæssige formål for at fremme et videnbaseret, oplyst, rummeligt, inkluderende og bæredygtigt samfund. Fondens prioriterede områder er aktive ældre, øjen- og aldringsforskning.
I 2015 uddelte VELUX FONDEN 221 mio. kr. til almennyttige formål.
VELUX FONDEN er stiftet i 1981 af civ.ing. Villum Kann Rasmussen, der udviklede det moderne ovenlysvindue VELUX® og etablerede VKR firmagruppen.

VELUX FONDEN

Fotokopiering eller anden mekanisk gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette hefte, eller dele deraf, uden særlig tilladelse fra Birkerød Frimærkeklub er ikke tilladt ifølge dansk lov om ophavsret.

MEGET MINDRE MADSPILD

REMA 1000 er helt fremme i kampen mod madspild

Slut med flerstyks-priser

Vej varen og reducér spildet

Datovarer til ekstra nedsat pris

REMA 1000

Bistrupvej, Birkerød

Indlevering er altid i fuld gang hos Nordens førende frimærkeauktionshus!

Du er velkommen til at aftale et møde med os i Danmark.

Tel. 33 91 52 00

AuctionHouse international

Postiljonen

We value your collection

Østergade 1, 2. sal · 1100 København K · Tel. 33 91 52 00
I Sverige: Box 537 · S-201 25 Malmö · Sverige · Tel. +46 40 25 88 50 · Fax. +46 40 25 88 59
www.postiljonen.com stampauctions@postiljonen.se